

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ ПРОЕКТУ ДБН «ПЛАНУВАННЯ І ЗАБУДОВА ТЕРИТОРІЙ» ТА ЧИННИХ БУДІВЕЛЬНИХ НОРМ

Розділ 8 з пропозиціями громадських організацій

ДБН 360-92**		ДБН «Планування і забудова територій»
5 Ландшафтно-рекреаційна територія Озеленені території міста		8. ЛАНДШАФТНО-РЕКРЕАЦІЙНІ ТЕРИТОРІЇ 8.1 Мережа ландшафтно-рекреаційних територій
<p>5.1 У міських і сільських поселеннях слід передбачати, як правило, безперервну систему озеленених територій та інших відкритих просторів, які у поєднанні із замиськими повинні формувати комплексну зелену зону.</p> <p>Зовнішні межі комплексної зеленої зони треба проводити по межах землекористувань, природних рубежах, транспортних магістралях.</p>	<p>Тарашук Марина Володимирівна, еколог - <i>Необхідна редакція: міжселенних – такого слова не існує</i></p>	<p>Прийнято до уваги. У процесі розгляду.</p> <p>8.1.1 Ландшафтно-рекреаційні території являють собою мережу ділянок озеленених та інших відкритих просторів різного призначення, розташованих як на територіях населених пунктів та приміських зон, так і на міжселенних територіях, в тому числі ландшафтних комплексів, рекреаційних зон, курортів та лікувально-оздоровчих місцевостей, об'єктів культурної спадщини та туристичних зон, територій природно-заповідного та водного фондів, водозахисних, полезахисних, транспортно-розподільчих озеленених смуг та інших об'єктів зеленого господарства.</p> <p>Території та об'єкти природно-заповідного фонду, а також ділянки природних ландшафтів, що підлягають особливій охороні, курортні і лікувально-оздоровчі, рекреаційні, водні і водозахисні території та об'єкти інших типів, що встановлені законодавством України, є частиною структурних територіальних елементів екологічної мережі.</p> <p>Номенклатуру елементів мережі ландшафтно-рекреаційних територій наведено у Додатку Д.</p>
<p>5.2 При функціональному зонуванні комплексної зеленої зони (території забудови, міста, зеленої зони) треба виділяти: озеленені території загального користування; озеленені території обмеженого користування і озеленені території спеціального призначення.</p>	<p>Крячко Марина Володимирівна <i>Керівник проектно-дослідницької групи Інший Шлях, м. Харків</i></p> <p>8.1.2 При формуванні мережі ландшафтно-рекреаційних територій населених пунктів слід виділяти: -території загального користування (ділянки садово-паркового будівництва – парки, сади, сквери, бульвари; лісопарки; частково об'єкти природно-заповідного фонду), які у купі с зеленими коридорами повинні формувати безперервну зелену зону. Зелена зона міста є основою для створення вело-пішохідної системи, як альтернативи пересування по міських вулицях. Пішохідна доступність зеленої зони міста повинна скласти 20 хвилин. -території обмеженого користування (ділянки житлової забудови, об'єктів громадського обслуговування, культурної спадщини, виробництва); -території спеціального призначення (охоронювані природні території, озеленення санітарно-захисних та охоронних зон, вздовж пішохідно-транспортних мереж, коридорів, сільськогосподарських та інших територій) згідно з Додатком Д. Обґрунтування: Безперервний зелений каркас, який зв'яже всі озеленені та відкриті простори міста, дозволить містам України: -бути антропометричними і орієнтованими насамперед на людину; -відповідати сучасним уявленням про баланс робочого та рекреаційного часу людини постіндустріального суспільства; - формувати пішо і вело інфраструктуру не пов'язану</p>	<p>Прийнято до уваги. Збережено вихідну редакцію:</p> <p>8.1.2 При формуванні мережі ландшафтно-рекреаційних територій населених пунктів слід виділяти: -території загального користування (ділянки садово-паркового будівництва – парки, сади, сквери, бульвари; лісопарки; частково об'єкти природно-заповідного фонду); -території обмеженого користування (ділянки житлової забудови, об'єктів громадського обслуговування, культурної спадщини, виробництва); -території спеціального призначення (охоронювані природні території, озеленення санітарно-захисних та охоронних зон, вздовж пішохідно-транспортних мереж, коридорів, сільськогосподарських та інших територій) згідно з Додатком Д.</p> <p><i>Як вказано у п.8.1.1. «Території та об'єкти природно-заповідного фонду, а також ділянки природних ландшафтів, що підлягають особливій охороні, курортні і лікувально-оздоровчі, рекреаційні, водні і водозахисні території та об'єкти інших типів, що встановлені законодавством України, є частиною структурних територіальних елементів екологічної мережі», тобто елементами зелених екокоридорів.</i></p> <p><i>«Зелений каркас міст» є аналогом поняття «мережа ландшафтно-рекреаційних територій населених пунктів», елементи якої визначені у п.8.1.1. та Додатку Д.</i></p> <p><i>Імперативне визначення «повинні формувати безперервну зелену зону» є неприпустимим в умовах історично сформованих містобудівних ансамблів більшості міст України.</i></p> <p><i>Пішохідну доступність унормовано у п.8.2.3.</i></p>

з існуючою мережею вулиць, як альтернативу безпечному переміщенню містом.
Обмеження часу входу в елемент зеленого каркасу 20-30 хвилинами пішої доступності також усуне норму 8.2.3 і скоректує класифікацію зелених насаджень на міські, районні, сади і бульвари. Єдиний зелений каркас міста пропонує величезне різноманіття використання і поряд з тротуарами є головною складовою суспільного простору. Елементами зеленого каркасу міст, які з'єднують існуючі зелені зони, будуть зелені коридори, які у мировій практиці влаштовуються уздовж набережних, залізничних колій, які більш не використовуються, серед старих промислових зон, уздовж озелених вулиць, бульварів та алей за умови прокладання там велодоріжок.

5.3 Номенклатуру елементів території комплексної зеленої зони міста треба приймати згідно з додатком 5.1.
Питома вага озелених територій різного призначення в межах забудови міст (рівень озеленення території забудови) повинна мати не менше 40% для районів ІВ, 45% - ІІВ, Б і 50% - ІІІВ2, а у межах території міста за структурними елементами приймати згідно з додатком 5.2.
Примітка. У містах з теплоелектроцентралями і котельними, підприємствами хімічної, металургійної, нафтопереробної промисловості І класу санітарної шкідливості рівень озеленення території забудови слід збільшувати не менше як на 15%.

Сікора І.В.
експерт Фондації «Відкрите суспільство»
Виключити речення:
«У містах з чисельністю населення 100 тис. осіб і більше існуючі масиви лісів доцільно перетворювати у міські парки з розрахунку 5 м²/особу та включати їх до складу озелених територій загального користування».
Обґрунтування:
Фактично це означатиме заохочення до знищення лісів Лісового фонду України навколо великих міст.

Таращук Марина Володимирівна, еколог
- Для кращого розуміння забудовників: «існуючі масиви лісів» можуть бути розцінені як ті, що поза містом, особливо на околицях міст. «Масиви міських лісів» більш конкретно стосуються лісів, що залишились у межах міста, тоді сенс не губиться і не може бути переосмислений на користь втручання у природні ландшафти.
- Така норма у таблиці 8.1 не зазначена. Там вказана – «ВІД 10»!

8.2.1 У населених пунктах слід визначити озеленені території, що належать до земель рекреаційного призначення і входять до складу єдиної мережі ландшафтно-рекреаційних територій. Ділянки озелених територій треба встановлювати згідно з існуючими межами землекористувань, природних рубежів та транспортних магістралей.
До озелених територій загального користування населених пунктів відносяться багатофункціональні та спеціалізовані парки, сади, сквери, бульвари, міські лісопарки, озеленені ділянки набережних та пляжів, ботанічні сади та зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва та інші природні і штучно створені ландшафтні об'єкти.
Питома вага озелених територій різного призначення (зелені насадження загального користування, обмеженого та спеціального призначення) в межах території населеного пункту повинна становити не менше 40%, з урахуванням озелених територій в межах мікрорайонів, кварталів. У містах, де розміщені ТЕЦ, котельні та підприємства І класу санітарної шкідливості рівень озеленення території слід збільшувати не менше як на 15%.

5.4 Площу озелених територій загального користування (парків, садів, скверів, бульварів), розміщуваних на території забудови міських і сільських поселень, треба приймати відповідно до таблиці 5.1 з урахуванням нормативних показників відповідно до табл. 5.1а.
У значних, найзначніших і великих містах існуючі масиви міських лісів треба перетворювати у міські лісопарки і відносити додатково до озелених територій загального користування, виходячи із розрахунку не більше 5 кв.м/люд.

Пропозицію Сікори І.В. відхилено.
Перетворення міських лісів у міські парки із відповідним рівнем благоустрою забезпечить стабільність ландшафтних комплексів та збереження природних компонентів при рекреаційному використанні.
Пропозицію Таращук М.В. і Агєєвої В.В. прийнято. Нова редакція:
8.1.3 Потреби у ландшафтно-рекреаційних територіях слід визначити за показниками нормативного забезпечення цими територіями постійних мешканців населених пунктів відповідно до табл.8.1, з урахуванням фізико-географічного районування території України згідно з Додатком А та Додатком 1 до [101].
У містах з чисельністю населення 100 тис. осіб і більше існуючі масиви **міських** лісів доцільно перетворювати у міські парки і **відносити додатково до озелених територій загального користування, виходячи із розрахунку не більше 5 кв.м/люд.**

Таблиця 8.1 - Нормативні показники площ ландшафтно-рекреаційних територій

Ландшафтно-рекреаційні території	Групи міст за кількістю населення, тис. осіб.	Площа озелених територій, м ² /особу			
		I – II зони – Мішаних та Широколистяних лісів	III зона – Лісостепова	IV зона - Степова	V зона – Карпатські гори VI зона - Кримські гори

Таблиця 5.1

Озеленені території загального користування у	Групи міст за кількістю населення	Площа озелених територій, м ² /чол.			
		Полісся, Прикарпаття, Закарпаття	Лісостепа ІІ В-2, ІІ В-3	Степ ІІІ-В, ІІІ-Б	Південний берег Криму ІІІ В-2

Таблиця 8.1 - Нормативні показники площ ландшафтно-рекреаційних територій

Ландшафтно-рекреаційні території	Групи міст за кількістю населення, тис. осіб.	Площа озелених територій, м ² /особу			
		I – II зони – Мішаних та Широколистяних лісів	III зона – Лісостепова	IV зона - Степова	V зона – Карпатські гори VI зона - Кримські гори

межа міста	ня, тис. чол.	ття II В-1, II В-4			
Загальноміські	100 - 1000 і більше	10	11	12	15
	50 - 100	7	8	9	11
	До 50	8 (10)	9 (11)	10 (12)	12 (15)
Житлових районів	Сільські поселення	12	13	14	17
	100 - 1000 і більше	6	6	7	8
	50 - 100	6	6	7	8

Примітка 1. У містах, де розміщуються промислові підприємства I і II класу шкідливості, наведені норми загальноміських озелених територій загального користування слід збільшувати на 15 - 20 %. У містах, де розміщуються залізничні вузли, наведені норми загальноміських озелених територій загального користування треба збільшувати на 5 - 10 %. У середніх, малих містах і сільських поселеннях, розміщених в оточенні існуючих лісів, у прибережних зонах великих річок і водойм, площу озелених територій загального користування допускається зменшувати, але не більше як на 20 %.

Примітка 2. У дужках наведені розміри для малих міст з кількістю населення до 20 тис. чол.

Приміські та позаміські					
Рекреаційні, оздоровчі території та ліси зеленої зони навколо населених пунктів*	Від 500	300	250	250	350
	250-500	250	200	200	300
	50-250	200	160	160	200
У межах населеного пункту	До 50	100	80	80	100
	Загального користування	Від 250	10	11	12
		50-250	7	8	9
		До 50	8	10	12
Житлових районів, мікрорайонів**	Сільські населені пункти	12	13	14	17
	Від 10	6	6	7	8

У межах населеного пункту					
Загального користування	Від 250	10	11	12	15
	50-250	7	8	9	11
	До 50	8	10	12	15
Житлових районів, мікрорайонів**	Сільські населені пункти	12	13	14	17
	Від 10	6	6	7	8

* Враховуються при розробленні схем планування територій на державному та регіональному рівнях

** Враховуються при розробленні детальних планів територій.

Примітка 1. Показники рекреаційних приміських та позаміських територій повинні включати території лісопарків, природно-заповідних територій та земель оздоровчого та рекреаційного призначення.

Примітка 2. У містах, де розміщуються промислові підприємства I і II класу шкідливості, а також у населених пунктах, які розташовані на радіоактивно забруднених територіях, наведені норми озелених територій загального користування слід збільшувати на 15-20%, а у містах, де розміщуються залізничні вузли – на 5-10%. У населених пунктах із наявністю великих річок і водойм, площу озелених територій загального користування допускається зменшувати, але не більше як на 20%.

Таблиця 5.1а

Структурні елементи	Рівень озеленення, % не менше
1. Озеленені території загального користування	
Міські парки	65
Дитячі парки	40
Спортивні парки	15
Меморіальні парки	30
Зоологічні сади	15
Ботанічні сади	40
Сквери	75
Бульвари	60
2. Озеленені території обмеженого користування	
Житлові райони	25
Ділянки дошкільних навчальних закладів	45
Ділянки навчальних закладів	50
Ділянки громадських будинків і споруд	40
Ділянки культурно-видовищних та дозвільних закладів	40
Ділянки спортивних майданчиків, спортивних та фізкультурно-оздоровчих споруд	30
Ділянки закладів охорони здоров'я	55
3. Озеленені території спеціального призначення	
На міських вулицях	25
У санітарно-захисних та охоронних зонах	60

8.2 Озеленені території населених пунктів

8.2.2 Основні структурні елементи озелених територій різного призначення та питому вагу зелених насаджень в межах площі їх території слід визначати за табл. 8.2.

Таблиця 8.2 - Питомі показники рівня озеленення

Структурні елементи	Рівень озеленення, не менше %
1. Озеленені території загального користування	
Багатофункціональні парки:	
Міські	65
Районні	60
Сади, сквери	75
Бульвари	60
Міські лісопарки	80
Спеціалізовані парки:	
Дитячі	40
Спортивні	15
Меморіальні	30
Зоологічні	40
Ботанічні	55
Виставкові	50
Музеї архітектури та побуту	60
Атракціони, парки архітектурних мініатюр	45
Гольф-поля	75
2. Озеленені території обмеженого користування	
Території житлової забудови	25
Земельні ділянки:	
Дошкільних навчальних закладів	45
Інших навчальних закладів	50
Культурно-дозвільних закладів	40
Спортивних, фізкультурно-оздоровчих споруд, фізкультурних майданчиків	30
Закладів охорони здоров'я	50
Курортно-рекреаційних закладів (номенклатура за Додатком Д)	60

<p>5.5 У структурі озелених територій загального користування великі парки, парки площею понад 100 га і лісопарки площею 500 га і більше повинні становити не менше 10%.</p> <p>Час доступності міських парків при пересуванні на транспорті повинен становити не більше 20 хв., а парків планувальних районів - не більше 15 хв.</p> <p>Примітка. У сейсмічних районах необхідно забезпечувати вільний доступ до парків, садів та інших озелених територій загального користування, не допускаючи улаштування огорож з боку житлових районів.</p>	<p>Тарашук Марина Володимирівна, еколог Агеєва В.В.</p> <p>- Не зрозуміло. Якщо вказана площа існуючих парків, як можна декларувати і обмежувати їх відсоток від загальної площі зелених зон? Це значить, що декларується СКОРОЧЕННЯ загальної площі зелених зон. щоб підігнати під цей норматив??</p> <p><i>Невдале і не зрозуміле речення, потребує редакції</i></p>	<p>Пропозицію відхилено. Збережено вихідну редакцію.</p> <p><i>У пункті декларується МІНІМАЛЬНО НЕОБХІДНИЙ відсоток великих парків та лісопарків від загальної площі озелених територій міста. Загальна площа озелених територій не скорочується.</i></p> <p>8.2.3 В містах у структурі озелених територій загального користування великі парки площею понад 100 га та міські лісопарки площею понад 500 га повинні становити не менше 10% від загальної площі озелених територій. Радіус доступності міських парків при пересуванні на транспорті повинен становити не більше 20 хв., а районних парків – не більше 15 хв.</p> <p>Примітка. У сейсмічних районах необхідно забезпечувати вільний доступ до парків, садів та інших озелених територій загального користування, не допускаючи улаштування огорож з боку територій житлової забудови.</p>																				
<p>5.6 Допустима кількість одночасних відвідувачів території парків, лісопарків, лісів, зелених зон слід приймати відповідно до укрупнених показників, люд./га, не більше:</p> <p>а) для міських парків 100 б) для парків зон тривалого відпочинку 70 в) для парків-курортів 50 г) для парків зон короткочасного відпочинку 20 д) для лісопарків (лугопарків, гідропарків) 10 е) для лісів 1-3.</p> <p>Примітка. При кількості одночасних відвідувачів 10-50 люд./га слід передбачати дорожньо-стежкову мережу для організації їх руху, а на територіях з високим ступенем схоронності природних ландшафтів, які мають естетичну і пізнавальну цінність, треба формувати національні і природні парки. Архітектурно-просторова організація національних і природних парків повинна передбачати використання їх територій у наукових, культурно-освітніх і рекреаційних цілях з виділенням, як правило, заповідної, заповідно-рекреаційної, рекреаційної та господарської зон.</p>	<p>Тарашук Марина Володимирівна, еколог <i>"на узліссях галявин -грунтозахисні посадки"</i> - Нонсенс. Що це значить?</p>	<p>Пропозицію враховано. Виключити слова а на узліссях галявин – ґрунтозахисні посадки</p> <p>8.2.4 Максимально допустиму одночасну кількість відвідувачів озелених територій різного призначення в межах населених пунктів слід приймати, осіб/га:</p> <table border="0"> <tr> <td>міські, районні парки _____</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>парки зон тривалого відпочинку _____</td> <td>70</td> </tr> <tr> <td>парки курортів _____</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>парки зон короткочасного відпочинку _____</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>міські лісопарки _____</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>рекреаційні ліси _____</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td colspan="2">спеціалізовані парки:</td> </tr> <tr> <td>-з спортивно-ігровим обладнанням _____</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>-з експозиційними зонами _____</td> <td>120</td> </tr> <tr> <td>-з комплексами технічних споруд _____</td> <td>150</td> </tr> </table> <p>Примітка. При кількості одночасних відвідувачів від 10 до 50 осіб/га слід проектувати дорожньо-стежкову мережу для організації їх руху, а на узліссях галявин – ґрунтозахисні посадки. Якщо кількість одночасних відвідувачів перевищує 50 осіб/га слід передбачати заходи щодо перетворення лісового ландшафту у парковий.</p>	міські, районні парки _____	100	парки зон тривалого відпочинку _____	70	парки курортів _____	50	парки зон короткочасного відпочинку _____	20	міські лісопарки _____	15	рекреаційні ліси _____	4	спеціалізовані парки:		-з спортивно-ігровим обладнанням _____	100	-з експозиційними зонами _____	120	-з комплексами технічних споруд _____	150
міські, районні парки _____	100																					
парки зон тривалого відпочинку _____	70																					
парки курортів _____	50																					
парки зон короткочасного відпочинку _____	20																					
міські лісопарки _____	15																					
рекреаційні ліси _____	4																					
спеціалізовані парки:																						
-з спортивно-ігровим обладнанням _____	100																					
-з експозиційними зонами _____	120																					
-з комплексами технічних споруд _____	150																					
<p>5.7 У найзначніших, значних і великих містах поряд з парками міського і районного значення слід передбачати спеціалізовані - дитячі, спортивні, виставкові, зоологічні та інші парки, ботанічні сади.</p> <p>Орієнтовні розміри дитячих парків допускається приймати з розрахунку 0,5 кв.м/люд., спортивних - 1-2 кв.м/люд., включаючи майданчики і спортивні споруди</p>		<p>Вилучено. Нормується у ДБН Б.2.2-5:2011</p>																				
<p>5.8 На територіях з високим ступенем схоронності природних ландшафтів, які мають естетичну і пізнавальну цінність, треба формувати національні і природні парки. Архітектурно-просторова організація національних і природних парків повинна передбачати використання їх територій у наукових, культурно-освітніх і рекреаційних цілях з виділенням, як правило, заповідної, заповідно-рекреаційної, рекреаційної та господарської зон.</p>		<p>Перенесено у п.8.7.2.</p>																				
<p>5.9 При розміщенні парків і садів слід максимально зберегти ділянки з існуючими насадженнями і водоймами.</p> <p>Площу території парків, садів і скверів слід приймати, виходячи із конкретних містобудівних і природних умов.</p> <p>У загальному балансі території парків і садів площу озелених територій слід приймати за додатком 5.2.</p>		<p>8.2.5. При проектуванні парків, садів, скверів і бульварів слід передбачати максимальне збереження ділянок існуючих зелених насаджень та водойм та враховувати вимоги [57]. При цьому мінімальну площу озелених територій слід приймати: парків – 2га, скверів – 0,05га, садів – 1,5га.</p> <p>Мінімальну ширину бульварів з однією пішохідною алеєю слід передбачати, при розміщенні: між проїзними частинами – 18м, між проїзною частиною та забудовою – 10м. Ширину пішохідних доріжок слід приймати кратною 0,75 м (ширина смуги руху однієї людини).</p>																				
<p>5.10 Бульвари і пішохідні алеї слід передбачати у напрямі масових потоків пішохідного руху. Розміщення бульвару, його довжину і ширину, а також місце у поперечному профілі вулиці треба визначати з урахуванням архітектурно-планувального рішення вулиці та її забудови. На бульварах і пішохідних алеях слід передбачати майданчики для короткочасного відпочинку. Ширину бульварів з однією повздовжньою пішохідною алеєю треба приймати не менше 10 м при розміщенні з одного боку вулиці між проїжджою частиною і забудовою.</p>																						

<p>5.11 Дорожню мережу ландшафтно-рекреаційних територій (дороги, алеї, стежки) слід трасувати за можливості з мінімальними схилами відповідно до напрямків основних шляхів руху пішоходів і з урахуванням визначення найкоротших відстаней до пунктів зупинок, ігрових і спортивних майданчиків. Ширина доріжки повинна бути кратною 0,75 (ширина смуги руху однієї людини).</p>		<p>Вилучено. Нормується у ДБН Б.2.2-5:2011</p>																																									
<p>5.12 Відстань від будинків, споруд, а також об'єктів інженерного благоустрою до дерев і чагарників слід приймати за таблицею 5.2. Таблиця 5.2</p> <table border="1" data-bbox="65 352 988 1266"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Будинки і споруди, об'єкти інженерного благоустрою</th> <th colspan="2">Відстані, м, від будинку, споруди, об'єкта до осі</th> </tr> <tr> <th>ствобур дерева</th> <th>чагарника</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Зовнішня стіна будинку і споруди</td> <td>5,0</td> <td>1,5</td> </tr> <tr> <td>Край трамвайного полотна</td> <td>5,0</td> <td>1,0</td> </tr> <tr> <td>Край тротуару і садової доріжки</td> <td>0,7</td> <td>0,5</td> </tr> <tr> <td>Край проїзної частини вулиць (кромка укріпленої смуги узбіччя дороги, брівка канави)</td> <td>4,0</td> <td>1,5</td> </tr> <tr> <td>Щогла і опора освітлювальної мережі, трамвая, мостова опора естакада</td> <td>4,0</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Підошва схилу, терази тощо</td> <td>1,0</td> <td>1,5</td> </tr> <tr> <td>Підошва або внутрішня грань підпірної стінки</td> <td>3,0</td> <td>1,0</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Підземні мережі:</td> </tr> <tr> <td>газопровід, каналізація</td> <td>1,5</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>теплова мережа (стінка каналу тунелю або оболонка при безканальній прокладці)</td> <td>2,0</td> <td>1,0</td> </tr> <tr> <td>водопровід, дренаж</td> <td>2,0</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>силовий кабель і кабель зв'язу</td> <td>2,0</td> <td>0,7</td> </tr> </tbody> </table> <p>Примітка 1. У нових житлових районах відстань від краю проїжджої частини до осі стовбура дерева слід приймати не менше 4 м при діаметрі крони не більше 5 м. Для дерев з великою кроною цю відстань можна збільшити до розміру, при якому крони будуть розміщуватися не ближче 1,5 м від краю проїжджої частини. Примітка 2. Висота чагарників при їх розміщенні від краю проїжджої частини на відстані від 1 до 5 м не повинна перевищувати 50 см. Примітка 3. Відстань від повітряних ліній електропередачі до дерев слід приймати за правилами улаштування електроустановок. Примітка 4. Деревя, що висаджують біля будинків, не повинні перешкоджати інсоляції та освітленості житлових і громадських приміщень, а також проїзду пожежних автомашин.</p>	Будинки і споруди, об'єкти інженерного благоустрою	Відстані, м, від будинку, споруди, об'єкта до осі		ствобур дерева	чагарника	Зовнішня стіна будинку і споруди	5,0	1,5	Край трамвайного полотна	5,0	1,0	Край тротуару і садової доріжки	0,7	0,5	Край проїзної частини вулиць (кромка укріпленої смуги узбіччя дороги, брівка канави)	4,0	1,5	Щогла і опора освітлювальної мережі, трамвая, мостова опора естакада	4,0	-	Підошва схилу, терази тощо	1,0	1,5	Підошва або внутрішня грань підпірної стінки	3,0	1,0	Підземні мережі:			газопровід, каналізація	1,5	-	теплова мережа (стінка каналу тунелю або оболонка при безканальній прокладці)	2,0	1,0	водопровід, дренаж	2,0	-	силовий кабель і кабель зв'язу	2,0	0,7		<p>8.2.6 На територіях житлової, громадської, курортної та рекреаційної забудови слід передбачати засоби:</p> <ul style="list-style-type: none"> - загального озеленення ділянок (дерева, чагарники, газони, квітники), - площинного озеленення (дахів, міжрейкових трамвайних полотен, гольф-полів); - вертикального озеленення будинків і споруд (фасадів, балконів, шумозахисних стінок); - відновлюваного озеленення (порушених ділянок, ярів, схилів). <p>До інноваційних засобів збільшення площі озеленення територій забудови населених пунктів належать: вертикальні сади і парки (килимові та модульні), мобільні системи озеленення (пересувні форми), зелені екрани та стіни, сади безперервного цвітіння.</p> <p>Відстань від будинків, споруд, а також елементів благоустрою та інженерних мереж до дерев і чагарників слід приймати відповідно до вимог [69].</p>
Будинки і споруди, об'єкти інженерного благоустрою		Відстані, м, від будинку, споруди, об'єкта до осі																																									
	ствобур дерева	чагарника																																									
Зовнішня стіна будинку і споруди	5,0	1,5																																									
Край трамвайного полотна	5,0	1,0																																									
Край тротуару і садової доріжки	0,7	0,5																																									
Край проїзної частини вулиць (кромка укріпленої смуги узбіччя дороги, брівка канави)	4,0	1,5																																									
Щогла і опора освітлювальної мережі, трамвая, мостова опора естакада	4,0	-																																									
Підошва схилу, терази тощо	1,0	1,5																																									
Підошва або внутрішня грань підпірної стінки	3,0	1,0																																									
Підземні мережі:																																											
газопровід, каналізація	1,5	-																																									
теплова мережа (стінка каналу тунелю або оболонка при безканальній прокладці)	2,0	1,0																																									
водопровід, дренаж	2,0	-																																									
силовий кабель і кабель зв'язу	2,0	0,7																																									
<p>5.13 У зелених зонах міст слід передбачати розсадники деревних і чагарникових рослин та квітково-оранжерейних господарств з урахуванням забезпечення посадочним матеріалом груп міських і сільських поселень. Нормативний показник площі розсадників повинен прийматися з розрахунку забезпеченості рівня озеленення об'єктів системи озеленених територій у межах населеного пункту. Площа розсадників повинна бути не менше 80 га. Загальну площу квітково-оранжерейних господарств треба приймати з розрахунку 0,4 м²/люд.</p>		<p>8.2.7 Для озеленення міських населених пунктів слід передбачати розсадники деревних і чагарникових рослин та квітково-оранжерейні господарства. Нормативний показник площі розсадників треба приймати з розрахунку забезпеченості рівня озеленення мереж озелених територій. Площу розсадників слід передбачати не менше 80 га; загальну площу квітково-оранжерейних господарств треба приймати з розрахунку 0,4 м² на одного мешканця міста.</p>																																									
<p>Зона відпочинку</p>		<p>8.4 Рекреаційні території</p>																																									
<p>5.14 Розміщення зон відпочинку слід передбачати на</p>	<p>Сікора І.В.</p>	<p>Враховано. Нова редакція.</p>																																									

<p>ландшафтно-рекреаційних територіях міст (внутрішньоміські), приміських зон (заміські), у системах розселення (міжселищні). Зони короткочасного відпочинку треба розміщувати з урахуванням доступності їх на громадському транспорті, як правило, не більше 1,5 год.</p> <p>Зони тривалого відпочинку треба розміщувати за межами населених пунктів у найбільш сприятливих умовах.</p> <p>Примітка 1. За відсутності сприятливих природних ресурсів у зоні впливу населеного пункту допускається збільшувати транспортну доступність зон короткочасного відпочинку до 2 год.</p> <p>Примітка 2. Зони тривалого відпочинку (заміські і міжселищні) слід проектувати за нормами, встановленими для курортних зон з такою самою розрахунковою кількістю відпочиваючих.</p>	<p><i>експерт Фондації «Відкрите суспільство»</i></p> <p>- <i>Дати визначення та деталізувати термін «найбільш сприятливих умовах»</i></p>	<p>8.4.1 Зони відпочинку населення створюються переважно на землях рекреаційного призначення в межах міст (внутрішньоміські), приміських зон (приміські), у системах розселення (позаміські або міжселищні).</p> <p>Зони короткочасного відпочинку рекомендується розміщувати на відстані не більше 30 км від населеного пункту.</p> <p>Зони тривалого відпочинку рекомендується розташовувати за межами населених пунктів у найбільш сприятливих умовах.</p> <p>Примітка. Сприятливість умов для розміщення зон відпочинку визначається у процесі аналізу та комплексної оцінки природних лікувальних, ландшафтно-рекреаційних і туристичних ресурсів з урахуванням загальної еколого-містобудівної ситуації.</p>																								
<p>5.15 Розміри територій зон короткочасного відпочинку слід приймати з розрахунку 500 - 1000 м² на 1 відвідувача, у тому числі та частина, яка інтенсивно використовується для активних видів відпочинку, повинна становити не менше 100 м² на 1 відвідувача.</p> <p>Відстані між зонами короткочасного відпочинку і ділянками курортно-рекреаційних установ, садівницьких товариств, автомобільних доріг загальної мережі і залізниць слід приймати не менше 500 м.</p>		<p>8.4.2 Розміри територій зон короткочасного відпочинку слід приймати з розрахунку 500-1000 м² на 1 відвідувача, у тому числі та частина, що інтенсивно використовується для активних видів відпочинку, повинна становити не менше 100 м² на 1 відвідувача.</p> <p>Відстані між зонами короткочасного відпочинку та ділянками автомобільних доріг загального користування і залізниць слід приймати не менше 500 м, між ділянками (майданчиками) активного відпочинку та ділянками курортно-рекреаційних закладів, садівницьких товариств – не менше 300 м.</p>																								
<p>5.16 При розміщенні установ і підприємств обслуговування у зонах короткочасного відпочинку слід формувати громадські центри. Розміри територій різного функціонального призначення центру слід приймати, % загальної площі:</p> <table border="0" data-bbox="133 913 742 1228"> <tr> <td>а) культурно-видовищних установ</td> <td>1 - 2□</td> </tr> <tr> <td>б) фізкультурно-оздоровчих і спортивних споруд</td> <td>2 - 4</td> </tr> <tr> <td>в) пляжу і пристроїв для відпочинку на воді</td> <td>4 - 8</td> </tr> <tr> <td>г) майданчиків відпочинку дорослих</td> <td>75 - 85</td> </tr> <tr> <td>д) майданчиків відпочинку дітей</td> <td>3 - 6</td> </tr> </table> <p>При міт ка. е) адміністративно-господарських споруд 4 - 5.</p> <p>Для зон короткочасного відпочинку, розміщених поблизу міської забудови, територія відпочинку дітей може бути збільшена, але не більше як на 20 %.</p>	а) культурно-видовищних установ	1 - 2□	б) фізкультурно-оздоровчих і спортивних споруд	2 - 4	в) пляжу і пристроїв для відпочинку на воді	4 - 8	г) майданчиків відпочинку дорослих	75 - 85	д) майданчиків відпочинку дітей	3 - 6		<p>8.4.3 У зонах відпочинку доцільно передбачати розміщення закладів і підприємств обслуговування шляхом формування громадських центрів.</p> <p>Розміри територій, з урахуванням функціонального призначення громадського центру, слід приймати, у % від його загальної площі:</p> <table border="0" data-bbox="1765 913 2567 1155"> <tr> <td>а) культурно-видовищних закладів</td> <td>– 1-2;</td> </tr> <tr> <td>б) фізкультурно-оздоровчих і спортивних споруд</td> <td>– 2-4;</td> </tr> <tr> <td>в) пляжів і пристроїв для відпочинку на воді</td> <td>– 4-8;</td> </tr> <tr> <td>г) майданчики для відпочинку дітей</td> <td>– 3-6;</td> </tr> <tr> <td>д) майданчиків відпочинку та розваг дорослих</td> <td>– 5-7;</td> </tr> <tr> <td>е) адміністративно-господарських споруд</td> <td>– 4-5;</td> </tr> <tr> <td>е) зелених насаджень і квітників</td> <td>– до 70.</td> </tr> </table> <p>Примітка. Розміри території для короткочасного відпочинку дітей, у разі її розміщення поблизу міської забудови, можуть бути збільшені, але не більше ніж на 20%.</p>	а) культурно-видовищних закладів	– 1-2;	б) фізкультурно-оздоровчих і спортивних споруд	– 2-4;	в) пляжів і пристроїв для відпочинку на воді	– 4-8;	г) майданчики для відпочинку дітей	– 3-6;	д) майданчиків відпочинку та розваг дорослих	– 5-7;	е) адміністративно-господарських споруд	– 4-5;	е) зелених насаджень і квітників	– до 70.
а) культурно-видовищних установ	1 - 2□																									
б) фізкультурно-оздоровчих і спортивних споруд	2 - 4																									
в) пляжу і пристроїв для відпочинку на воді	4 - 8																									
г) майданчиків відпочинку дорослих	75 - 85																									
д) майданчиків відпочинку дітей	3 - 6																									
а) культурно-видовищних закладів	– 1-2;																									
б) фізкультурно-оздоровчих і спортивних споруд	– 2-4;																									
в) пляжів і пристроїв для відпочинку на воді	– 4-8;																									
г) майданчики для відпочинку дітей	– 3-6;																									
д) майданчиків відпочинку та розваг дорослих	– 5-7;																									
е) адміністративно-господарських споруд	– 4-5;																									
е) зелених насаджень і квітників	– до 70.																									
<p>5.17 Розміри території річкових і озерних пляжів, які розміщуються у зонах короткочасного відпочинку, слід приймати не менше 8 кв.м на одного відвідувача.</p> <p>Розміри річкових і озерних пляжів, які розміщуються на землях, придатних для сільськогосподарського використання, треба приймати з розрахунку 5 кв.м на одного відвідувача.</p> <p>Довжину берегової смуги річкових і озерних пляжів слід приймати не менше 0,25 м на одного відвідувача.</p> <p>На прилеглих до пляжів територіях слід створювати припляжну і акваторіальну зони. Для орієнтовних розрахунків площі території вказаних зон на одного відвідувача слід приймати: припляжної - 15 кв.м, акваторіальної - 5 кв.м (для купання).</p> <p>Площу території різного функціонального використання у припляжній, пляжній і акваторіальній зонах слід визначати з урахуванням показників, наведених у таблиці 5.3.</p>		<p>8.4.4 В межах прибережних смуг річок і озер слід передбачати організацію пляжів з розрахунку їх площі на одного відвідувача - не менше 8 м², для маломобільних осіб – не менше 10 м².</p> <p>Довжину берегової смуги річкових і озерних пляжів слід приймати не менше 0,25 м на одного відвідувача.</p> <p>Примітка. Розміри територій та довжину берегової смуги морських пляжів у зонах відпочинку необхідно приймати згідно п.8.5.6.</p> <p>8.4.5 На прилеглих до зони пляжів територіях та водних просторах слід створювати припляжну і акваторіальну зони. Для орієнтовних розрахунків площі території вказаних зон на одного відвідувача слід приймати: припляжної у прибережній захисній смузі малих і середніх річок та водойм – 10 м², великих річок, водосховищ та озер – 25 м²; акваторіальної – 5 м² (для купання).</p>																								
<p>5.18 Рекреаційне навантаження на ландшафт зон короткочасного відпочинку слід приймати відповідно до диференційованих показників</p>	<p>Тарашук Марина Володимирівна, еколог - <i>Замало площі для такої важливої рятувально-</i></p>	<p>Пропозицію відхилено. Збережено вихідну редакцію. <i>Рятувально медична служба – це медпункт та вишки рятувальників. Згідно із досвідом</i></p>																								

за таблицею 5.4.

Таблиця 5.3

Зона	Сектор	Площа сектора, % □ загальної площі зони
Акваторіальна	Купання	75 - 90□
	Дитячий	3 - 5
	Спортивний	5-10
	Риболовства	3 - 5
Пляжна	Солярію, аерарію	40 - 60
	Обслуговування і □ ішохідних комунікацій	8 - 13
	Дитячий	5 - 7
	Спортивний	8-10
Припляжна	Відпочи□ку на озеленених ділянках	20- 40
	Адміністративно-господарський	3 - 5
	Рятувально-медичний	1 - 2
	Обслуговування і пішохідних комунікацій	19 - 27
	Спортивний	7 - 12
	Від□очинку на озеленених ділянках	50 - 70

медичної служби. Пропозиція 5-8%

проектної практики у балансі припляжної території вони займають до 2% площі.

8.4.6 Площу території різного функціонального використання у припляжній, пляжній і акваторіальній зонах морів, річок та озер слід визначати відповідно до показників, наведених у табл. 8.4.

Таблиця 8.4 - Площа території різного функціонального використання у припляжній, пляжній і акваторіальній зонах морів, річок та озер

Зона	Сектор	Площа сектора, % загальної площі зони
Акваторіальна	Купання	75-□0
	Дитячий	3-5
	Спортивний	5-10
	Риболовства	3-5
Пляжна	Солярію, аерарію	40-60
	Обслуговування і пішохідних комунікацій	8-3
	Дитячий	5-7
	Спортивний	8-10
Припляжна	Відпочинку на озеленених ділянках	20-40
	Адміністративно-господарський	3-5
	Рятувально-медичний	1-2
	Обслуговування і пішохідних комунікацій	19-27
	Спортивний	7-12
	Відпочинку на озеленених ділянках	50-70

Таблиця 5.4

Ландшафт	Рекреаційні навантаження □ люд./га					
	Темнохвойні ліси	Світлохвойні ліси	Змішані ліси	Широколистяні ліси	Дрібнолистяні ліси	Заплавні лісолуки
Ліс зеленої зони	0,7	1,0	1,5	2,3	3,5	5,0
Рекреаційний ліс	2,5	3,0	3,6	4,5	6,0	8,0
Лісопарк	7,0	8,0	9,0	10,0	12,0	15,0
Парк зони короткочасного відпочинку	13,0	15,0	17,0	19,0	22,0	26,0

Примітка 1. Вказані навантаження застосовуються для кращих умов виростання рослинності (ліси I бонітету). Для лісів II бонітету показники навантаження знижуються на 10 - 15 %, III - на 15 - 25 %, IV - на 20 - 25 %. Ліси V бонітету виключаються із рекреаційного використання або використовуються при мінімальних навантаженнях.
Примітка 2. Рекреаційні ліси формуються на базі лісів Держлісфонду.
Примітка 3. Норми навантажень допускається знижувати при стрімкості рельєфу, застосовуючи знижувальні коефіцієнти: при схилах 10 - 20 ‰ - 0,8; 20 - 30 ‰ - 0,6; 30 - 50 ‰ - 0,4; понад 50 ‰ - 0,2.

Сікора І.В.

експерт Фондації «Відкрите суспільство»

- Деталізувати термін «окремі майданчики для відпочинку» із зазначенням чітких вимог до їх проектування, їх функціонального призначення та кількості на га.
- Деталізувати термін «мережа майданчиків для відпочинку» із зазначенням чітких вимог до їх проектування», їх функціонального призначення та кількості на га .
- Деталізувати термін «майданчики для відпочинку» із зазначенням чітких вимог до їх проектування», їх функціонального призначення та кількості на га .

Тарашук Марина Володимирівна, еколог

- Занадто занижені нормативи для лісів лісового фонду - нереально

Пропозицію Сікори І.В. відхилено. Збережено вихідну редакцію.

Вимоги до проектування майданчиків відпочинку викладені у ДБН Б.2.2.-5:2011.

Пропозицію Тарашук М.В. відхилено. Показники рекреаційних навантажень збережені згідно діючого ДБН 360-92.

8.4.7 Рекреаційне навантаження на природний ландшафт зон короткочасного відпочинку та тип його благоустрою слід приймати за табл. 8.5.

Таблиця 8.5 - Рекреаційне навантаження на природний ландшафт зон короткочасного відпочинку

Ландшафт	Рекреаційне навантаження, люд./га				Тип благоустрою
	Хвойні ліси	Змішані ліси	Листяні ліси	Заплавні лісолуки	
Ліс лісового фонду України	1,0	1,5	3,5	5,0	Дорожньо-стежкова мережа повинна становити 0,5 % території. Благоустрій: окремі □ майданчики для відпочинку.
Рекреаційно-оздоровчий ліс	3,0	3,5	6,0	8,0	Дорожньо-стежкова мережа повинна становити 0,6-2,5 % території. Благоустрій: мережа майданчиків для відпочинку, місця для знешкодження сміття.
Лісопарк	8,0	9,0	12,0	15,0	Дорожньо-стежкова мережа повинна становити 2,6-7,5 % території. Благоустрій: павільйони для захисту від дощу на відстані 1,0-

					1,5 км, містки через водойми, майданчики для відпочинку, місця для наметів, окремі туалети і сміттєзбірники.
Парк зони короткочасного відпочинку	15,0	17,0	22,0	26,0	Дорожньо-стежкова мережа повинна становити 7,6-12,5 % території. Благоустрій: павільйони для захисту від дощу на відстані 0,5-1,0 км, туалети (1 на 4-5 га), питні колодязі на відстані 1,5-2,0 км, містки через водойми, лави, столи для пікніків, сміттєзбірники на відстані 500-800 м.
<p>Примітка 1. Вказані навантаження застосовуються для кращих умов виростання рослинності (ліси I класу бонітету). Для лісів II класу бонітету показники навантаження знижуються на 10-15%, III класу – на 15-25%, IV – на 20-25%. Ліси V класу бонітету виключаються із рекреаційного використання або використовуються при мінімальних навантаженнях.</p> <p>Примітка 2. Норми навантажень допускається знижувати при стрімкості рельєфу, застосовуючи знижувальні коефіцієнти: при схилах 10-20% – 0,8; 20-30% – 0,6; 30-50% – 0,4; понад 50% – 0,2.</p> <p>Примітка 3. У межах дорожньо-стежкової мережі слід розробляти і прокладати мережу велосипедних маршрутів з вказівниками.</p>					

5.19 Розміри стоянок автомашин, які розміщуються біля меж зон короткочасного відпочинку, треба визначати за завданням на проектування, а при відсутності даних - за таблицею 5.5.
Таблиця 5.5

Рекреаційні території, будинки і споруди	Розрахункова одиниця	Кількість машино-місць на розрахункову одиницю
Пляжі і парки	100 одночасних відвідувачів	15 - 20
Лісопарки, заповідники □ рекреаційні ліси	Те саме	7 - 10
Бази короткочасного відпочинку (спортивні, туристські, риболовецькі, мисливські та ін.), маломірного флоту	- " -	10 - 15
Підприємства громадського харчування	- " -	7 - 10
Садівницькі товариства	100 ділянок	4 - 7
<p>Примітка. Довжина пішохідних підходів від стоянок для тимчасового зберігання легкових автомашин до об'єктів у зонах короткочасного відпочинку не повинна перевищувати 1000 м.</p>		

5.20 При розміщенні автостоянок біля об'єктів масового відпочинку слід враховувати витрати часу на пішохідний підхід від автостоянок до окремих об'єктів відпочинку у межах 8 - 15 хв. (умовна довжина пішохідного шляху 450 - 1000 м), а з використанням громадського транспорту - до 25 хв.

Курортна зона

5.21 Курортні зони (курорти) слід розміщувати на територіях, які мають природні лікувальні ресурси, найбільш сприятливий мікроклімат, ландшафт і санітарно-гігієнічні умови. На території курортних зон треба передбачати будівництво курортно-рекреаційних установ

Український центр сталевих будівництва
П.8.4.8. Таблиця 8.6. «Розрахункові показники стоянок автомашин, які розміщуються біля меж зон короткочасного відпочинку» доповнити приміткою «біля меж зон короткочасного відпочинку допускається розміщення багатоповерхових автостоянок висотою до 4 поверхів» (аналогія – відповідно п.8.5.9 Нормативні вимоги до рекреаційного житла поверховість забудови не повинна перевищувати 4 поверхів).

8.5 Курортно-оздоровчі території

8.5.1 Курортні території (курорти) слід формувати на землях оздоровчого призначення, які мають природні лікувальні ресурси, найбільш сприятливий мікроклімат, ландшафт і санітарно-гігієнічні умови. На території курортів слід передбачати будівництво санаторно-курортних та рекреаційних закладів (санаторіїв, закладів відпочинку і туризму),

Пропозицію відхилено. Збережено вихідну редакцію
Питання розміщення площинних або багатоповерхових автостоянок біля зон короткочасного відпочинку має вирішуватися у процесі проектування конкретної зони.

8.4.8 Розрахункові показники автостоянок для тимчасового зберігання автомобілів, які розміщуються біля меж зон короткочасного відпочинку, слід визначати за завданням на проектування, а при його відсутності – за табл. 8.6.

Довжину пішохідних підходів до окремих об'єктів відпочинку від місць автостоянок слід проектувати з урахуванням витрат часу на подолання відстані, що не перевищує 1000 м. У разі використання громадського транспорту довжина підходів до об'єктів відпочинку може бути збільшена до 7000 м.

Таблиця 8.6 - Розрахункові показники автостоянок, що розміщуються біля меж зон короткочасного відпочинку

Рекреаційні території, будинки і споруди	Розрахункова одиниця	Кількість машино-місць на розрахункову одиницю
Пляжі і парки	100 одночасних відвідувачів	20
Лісопарки і рекреаційні ліси	Те саме	10
Зони короткочасного відпочинку	- " -	25
Заклади громадського обслуговування	- " -	25
Садівницькі товариства	100 ділянок	10
<p>Примітка. Довжина пішохідних підходів від автостоянок для тимчасового зберігання автомобілів до об'єктів у зонах короткочасного відпочинку не повинна перевищувати 1000 м.</p>		

<p>(санаторіїв, установ відпочинку і туризму), установ, підприємств і центрів загальнокурортного обслуговування, організацію і благоустрій парків і пляжів, а також створення спеціальних балеотехнічних, берегозміцнювальних та інших інженерних об'єктів.</p> <p>Курортні зони можуть бути відокремленими, розміщеними за межами міських і сільських поселень або бути функціональними зонами курортних міст і селищ, а також інших поселень (промислових, портових, сільськогосподарських), які мають на своїй території курортно-рекреаційні установи.</p>		<p>підприємств і центрів різних видів спеціалізованого курортного обслуговування, пожежних частин, організацію і благоустрій парків і пляжів, а також створення спеціальних бальнеотехнічних, берегозміцнювальних та інших інженерних об'єктів.</p> <p>Курортні території можуть бути відокремленими, розміщеними за межами населених пунктів або бути функціональними зонами курортних міст і селищ, а також інших населених пунктів (промислових, портових, сільськогосподарських), які мають в межах своїх територій санаторно-курортні та рекреаційні заклади.</p>																
<p>5.22 Кількість тих, що лікуються й відпочивають у курортно-рекреаційних установах, встановлюється за показниками одночасної місткості цих установ з урахуванням кількості цілорічних і сезонних місць.</p> <p>Кількість неорганізовано відпочиваючих (включаючи тих, що користуються курсовками, абонементами на окремі види загальнокурортного обслуговування) визначається на підставі статистичних даних за ряд років з урахуванням наявного придатного житлового фонду у місцевого населення.</p>		<p>8.5.2 Чисельність тих, що лікуються й відпочивають у санаторно-курортних та рекреаційних закладах, слід визначати за показниками одночасної кількості цілорічних і сезонних місць відповідних закладів, а чисельність неорганізовано відпочиваючих – на підставі статистичних даних, з урахуванням місткості індивідуальних та колективних засобів розміщення у житловому фонді.</p>																
<p>5.23 Кількість персоналу курортно-рекреаційних установ слід приймати не менше таких показників (одиниць постійного персоналу на одне місце):</p> <table border="0" data-bbox="103 766 756 1459"> <tr> <td>а) дитячі санаторії, санаторні позашкільні табори</td> <td>1,0</td> </tr> <tr> <td>б) санаторії для хворих на туберкульоз</td> <td>0,9</td> </tr> <tr> <td>в) санаторії для дорослих, для батьків з дітьми</td> <td>0,5</td> </tr> <tr> <td>г) санаторії-профілакторії, мотелі</td> <td>0,4</td> </tr> <tr> <td>д) будинки (пансіони) відпочинку для дорослих і для сімей з дітьми, курортні й туристські готелі</td> <td>0,3</td> </tr> <tr> <td>е) бази відпочинку підприємств і організацій, молодіжні табори, дошкільних установ, позашкільні табори, туристські бази для дорослих і для сімей з дітьми</td> <td>0,2</td> </tr> <tr> <td>ж) кемпінги</td> <td>0,15</td> </tr> <tr> <td>з) оздоровчі табори для старшокласників</td> <td>0,1</td> </tr> </table>	а) дитячі санаторії, санаторні позашкільні табори	1,0	б) санаторії для хворих на туберкульоз	0,9	в) санаторії для дорослих, для батьків з дітьми	0,5	г) санаторії-профілакторії, мотелі	0,4	д) будинки (пансіони) відпочинку для дорослих і для сімей з дітьми, курортні й туристські готелі	0,3	е) бази відпочинку підприємств і організацій, молодіжні табори, дошкільних установ, позашкільні табори, туристські бази для дорослих і для сімей з дітьми	0,2	ж) кемпінги	0,15	з) оздоровчі табори для старшокласників	0,1		<p>8.5.3 Кількість персоналу санаторно-курортних та рекреаційних закладів слід приймати не менше таких показників (одиниць постійного персоналу на одне місце): санаторії - 1,0; готелі з приоб'єктними блоками спеціального призначення (лікувально-курортні, культурно-розважальні, офісно-конгресові), готелі-люкс та готелі вищої категорії (****,****) – 2,0; спеціалізовані готелі (апарт-готелі, аквателі, хостели та інші), готелі нижчої категорії (***,**,*) – 1,0; мотелі – 0,4; пансіонати (будинки відпочинку), туристичні бази – 0,3; рекреаційне житло, кемпінги – 0,2; оздоровчі табори – 0,1.</p>
а) дитячі санаторії, санаторні позашкільні табори	1,0																	
б) санаторії для хворих на туберкульоз	0,9																	
в) санаторії для дорослих, для батьків з дітьми	0,5																	
г) санаторії-профілакторії, мотелі	0,4																	
д) будинки (пансіони) відпочинку для дорослих і для сімей з дітьми, курортні й туристські готелі	0,3																	
е) бази відпочинку підприємств і організацій, молодіжні табори, дошкільних установ, позашкільні табори, туристські бази для дорослих і для сімей з дітьми	0,2																	
ж) кемпінги	0,15																	
з) оздоровчі табори для старшокласників	0,1																	
<p>Кількість персоналу, зайнятого в обслуговуванні загальнокурортних установ, слід приймати з розрахунку 25 - 30 % (від загальної кількості персоналу, зайнятого в курортно-рекреаційних установах) для бальнеологічних (грязьових) курортних зон і 20 - 25 % - для кліматичних курортних зон.</p> <p>У курортних зонах із сезонним збільшенням тих, що лікуються й відпочивають, слід додатково передбачати тимчасовий обслуговуючий персонал (студентів, практикантів, пенсіонерів) для об'єктів сезонного функціонування з розрахунку 0,05 на одне сезонне місце і 0,02 на одного неорганізовано відпочиваючого. Коефіцієнт сімейності для цих категорій населення слід приймати 1,2.</p> <p>Примітка 1. У загальнокурортних установах цілорічного функціонування, які додатково обслуговують тих, що лікуються й відпочивають неорганізовано (з урахуванням 80 - 100 % їхньої середньорічної кількості), слід збільшувати кількість персоналу з розрахунку 0,1 - 0,15 одиниць на одного неорганізовано відпочиваючого.</p>		<p>Кількість персоналу, зайнятого в спеціалізованих закладах обслуговування (курортна поліклініка, водолікарня, грязелікарня), слід приймати з розрахунку не менше 25% (від загальної кількості персоналу курортно-оздоровчих закладів) для бальнеологічних (грязьових) курортних зон, та не менше 20% – для кліматичних (приморських, гірських) курортних зон.</p> <p>На території курортів із сезонним збільшенням тих, що лікуються й відпочивають, для об'єктів слід додатково передбачати тимчасовий обслуговуючий персонал з розрахунку 0,05 на одне сезонне місце і 0,02 на одного неорганізовано відпочиваючого. Коефіцієнт сімейності для цих категорій населення слід приймати 1,2.</p> <p>Примітка 1. У спеціалізованих закладах обслуговування рекомендується збільшувати кількість персоналу з розрахунку 0,1-0,15 одиниці на одного неорганізовано відпочиваючого.</p>																

<p>Примітка 2. При відповідних обґрунтуваннях кількість персоналу курортних і туристських готелів міжнародного класу допускається приймати 0,5 - 0,8 з урахуванням складу об'єктів обслуговування.</p>														
<p>5.24 При проектуванні нових і реконструкції тих курортних зон, які склалися, слід передбачати:</p> <p>а) розміщення курортно-рекреаційних установ на територіях з допустимими рівнями шуму;</p> <p>б) винесення за межі курортних територій промислових і комунально-складських об'єктів;</p> <p>в) пристосування житлової забудови і громадських споруд, розміщених у курортній зоні, у рекреаційний фонд для обслуговування тих, що лікуються й відпочивають;</p> <p>г) повне виключення в межах курортних зон транзитних транспортних потоків.</p> <p>Розміщення нової житлової забудови для розселення обслуговуючого персоналу курортно-рекреаційних установ треба передбачати за курортною зоною в існуючих або створюваних сельбищних зонах у межах 30-хвилинної доступності транспортом.</p>		<p>8.5.4 При плануванні території нових і реконструкції існуючих курортів слід передбачати:</p> <p>а) розміщення санаторно-курортних та рекреаційних закладів на територіях з рівнями шуму, що не перевищує допустимий рівень;</p> <p>б) винесення за межі курортних територій промислових і комунально-складських об'єктів;</p> <p>в) пристосування житлової забудови і громадських будівель, розміщених у курортній зоні, у рекреаційний фонд для обслуговування тих, що лікуються й відпочивають;</p> <p>г) виключення з меж курортних територій транзитних транспортних потоків;</p> <p>Розміщення нової житлової забудови для розселення обслуговуючого персоналу санаторно-курортних та рекреаційних закладів слід передбачати за межами курортних територій.</p>												
<p>5.25 Відстань від меж земельних ділянок курортно-рекреаційних установ, що проектуються заново, слід приймати не менше, м:</p> <p>а) до житлової забудови, установ комунального господарства і складів 500 (100) □</p> <p>б) до автомобільних доріг категорій: □</p> <p>1 □ I, II, III 500</p> <p>2) □ IV 200</p> <p>в) до садівницьких товариств 300</p> <p>Примітка. В дужках наведена відстань в умовах реконструкції.</p>		<p>При проектуванні нових санаторно-курортних та рекреаційних закладів відстань від стін будівель слід приймати не менше показників, наведених у табл.8.7.</p> <p>Таблиця 8.7 - Відстань від стін будівель санаторно-курортних та рекреаційних закладів, що проектуються</p> <table border="1" data-bbox="1673 793 2887 1115"> <thead> <tr> <th>Назва показника</th> <th>Значення показника</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>а) до житлової багатоповерхової забудови, закладів комунального господарства і складів</td> <td>500 (100) м</td> </tr> <tr> <td>б) до автомобільних доріг категорій:</td> <td></td> </tr> <tr> <td>1) I, II, III</td> <td>500 м</td> </tr> <tr> <td>2) IV</td> <td>200 м</td> </tr> <tr> <td>в) до дачних поселень та садівницьких товариств</td> <td>100(50) м</td> </tr> </tbody> </table> <p>Примітка. В дужках наведена відстань в умовах реконструкції.</p>	Назва показника	Значення показника	а) до житлової багатоповерхової забудови, закладів комунального господарства і складів	500 (100) м	б) до автомобільних доріг категорій:		1) I, II, III	500 м	2) IV	200 м	в) до дачних поселень та садівницьких товариств	100(50) м
Назва показника	Значення показника													
а) до житлової багатоповерхової забудови, закладів комунального господарства і складів	500 (100) м													
б) до автомобільних доріг категорій:														
1) I, II, III	500 м													
2) IV	200 м													
в) до дачних поселень та садівницьких товариств	100(50) м													
<p>5.26 Розміри земельних ділянок курортно-рекреаційних установ слід приймати відповідно до додатка 6.1. Розміри територій загального користування курортних зон слід встановлювати з розрахунку, м² на одне місце в курортно-рекреаційних установах: загальнокурортних об'єктів обслуговування - 10, озеленених - 100; на одного неорганізовано відпочиваючого: загальнокурортних об'єктів обслуговування - 2, озеленених - 25.</p> <p>Примітка. В курортних зонах приморських курортів Криму, які склалися, а також гірських курортів Карпат, розміри територій загального користування допускається зменшувати, але не більше як на 50 %.</p>		<p>8.5.5 Розміри земельних ділянок санаторно-курортних та рекреаційних закладів слід приймати у відповідності з Додатком Е.4.</p> <p>Розміри курортних територій загального користування слід встановлювати з розрахунку:</p> <ul style="list-style-type: none"> - на 1 місце у санаторно-курортних та рекреаційних закладах – 10 м² території спеціалізованих об'єктів обслуговування (Додаток Е.2) та 50 м² озеленення; - на одного неорганізовано відпочиваючого – 2 м² території спеціалізованих об'єктів обслуговування (Додаток Е.2) та 25 м² озеленення. <p>Примітка В приморських курортах Криму, Одеського узбережжя та Приазов'я, які склалися, а також гірських курортів Карпат, розміри територій загального користування допускається зменшувати, але не більше як на 50%.</p>												
<p>5.27 Розміри території морських пляжів, які розміщуються в курортних зонах, слід приймати не менше, м² на одного відвідувача:</p> <p>а) для дорослих 5</p> <p>б) для дітей 4</p> <p>Розміри території спеціалізованих лікувальних пляжів для тих, що лікуються з обмеженою рухливістю, слід приймати з розрахунку 8 - 12 м² на одного відвідувача.</p> <p>Довжину берегової смуги морського пляжу на одного відвідувача слід приймати не менше 0,2 м.</p> <p>Розраховувати кількість одночасних відвідувачів на пляжах слід з урахуванням коефіцієнтів одноразового завантаження пляжів (питомої ваги тих, що знаходяться на пляжі, стосовно до загальної кількості різних категорій відпочиваючих):</p>		<p>8.5.6 Мінімальні розміри території морських пляжів, які розташовані на території курортів, слід приймати на одного відвідувача:</p> <p>а) для дорослих 5 м²</p> <p>б) для дітей 4 м²</p> <p>Розміри території спеціалізованих лікувальних пляжів для маломобільних груп населення слід приймати з розрахунку 8-10 м² на одного відвідувача.</p> <p>Довжину берегової смуги морського пляжу на одного відвідувача слід приймати не менше 0,2 м.</p> <p>Кількість одночасних відвідувачів на пляжах слід розраховувати з використанням коефіцієнтів одноразового завантаження пляжів, який визначається як відношення тих, що знаходяться на пляжі до загальної кількості відпочиваючих.</p> <p>Для розрахунків слід застосовувати наступні коефіцієнти одноразового завантаження пляжів:</p> <p>пляжі санаторіїв бальнеогрязьових – 0,6, санаторіїв кліматичних – 0,8, готелів – 0,9,</p>												

<p>а) санаторіїв 0,6 - 0,8</p> <p>б) установ відпочинку й туризму 0,7 - 0,9</p> <p>в) позашкільних таборів 0,5- 1 □ 0</p> <p>г) Загального користування для місцевого значення 0,2</p> <p>д) відпочиваючих без путівок 0,5</p>		<p>оздоровчих таборів – 1,0; пляжі загального користування для місцевого населення – 0,2, для неорганізованих відпочиваючих – 0,5.</p>
<p>5.28 У приморських курортах підлягає охороні зона суворого режиму (перша зона санохорони), включаючи прибережну смугу моря, пляжі і територію, що прилягає до пляжів, завширшки не менше 100 м, яка повинна використовуватися переважно для організації зелених насаджень загального користування, набережних, бульварів, скверів, кліматолікувальних споруд, спортивних і дитячих майданчиків.</p> <p>Примітка. У вказаній зоні курортних міст і селищ, що склалися, допускається збереження існуючих капітальних споруд житлово-цивільного призначення за умови забезпечення санітарно-гігієнічних умов їх експлуатації.</p>	<p>Сікора І.В. <i>експерт Фондації «Відкрите суспільство»</i></p> <p>Виключити: Примітка. У першій зоні санітарної охорони курортних міст, та інших населених пунктів, що мають статус курортних, допускається збереження існуючих капітальних споруд житлово-громадського призначення.</p> <p>Обґрунтування: Намір легалізувати переважно незаконно споруджені капітальні споруди житлово-громадського призначення.</p> <p>Виключити: ...«та житлової забудови»</p> <p>Обґрунтування: Ризик забудови житловою забудовою території другої зони санітарної охорони курортів</p>	<p>Відхилено. Збережено вихідну редакцію. <i>У Ст.31 Закону України «Про курорти» про Першу зону (зону суворого режиму) визначено:</i> <i>«Забудова території першої зони (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт та упорядкування об'єктів містобудування) здійснюється відповідно до законодавства, державних стандартів і норм, затвердженої містобудівної документації».</i> <i>У Ст.32 про Другу зону (зону обмежень) заборонено «будівництво об'єктів і споруд, не пов'язаних з безпосереднім задоволенням потреб місцевого населення та громадян, які прибувають на курорт». Розміщення житлової забудови є безпосереднім задоволенням потреб місцевого населення.</i></p> <p>8.5.7 На курортах встановлюється округ санітарної охорони у складі трьох зон: першої (суворого режиму), другої (обмежень) і третьої (спостережень). Територія першої зони, завширшки не менше 100 м. Включає прибережну смугу моря, пляжі, ділянки, що прилягають до пляжів. Має використовуватися для організації зелених насаджень загального користування, набережних, бульварів, скверів, кліматолікувальних споруд, спортивних і дитячих майданчиків.</p> <p>Примітка. У першій зоні санітарної охорони курортних міст, та інших населених пунктів, що мають статус курортних, допускається збереження існуючих капітальних споруд житлово-громадського призначення.</p> <p>8.5.8 На території другої зони санітарної охорони курортів слід передбачати розташування санаторно-курортних та рекреаційних закладів (у тому числі рекреаційного житла) та житлової забудови.</p> <p>Примітка 1. У кварталах рекреаційного житла можуть бути влаштовані об'єкти для обслуговування відпочиваючих (кафе, перукарні, сауни та інші), а також місця для зберігання легкових автомобілів (вбудовані, прибудовані або окремо розташовані).</p> <p>Примітка 2. На земельних ділянках розміщення рекреаційного житла забороняється створення господарських споруд для утримання худоби та птиці.</p> <p>8.5.9 Нормативні вимоги до рекреаційного житла:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кількість людей, що тимчасово розміщуються в одному житловому будинку повинна становити не більше 30 осіб; - поверховість забудови не повинна перевищувати 4 поверхів; - розрахункову щільність населення на території розміщення рекреаційного житла рекомендується приймати не більше 195 осіб/га, у тому числі: 40 осіб/га для постійного населення та 155 осіб/га - для відпочиваючих; - розміри земельних ділянок рекреаційного житла слід приймати з розрахунку не менше як: 23,3 м²/особу для постійного населення та 40,0 м²/особу – для відпочиваючих; - мінімальна площа житлового приміщення для тимчасового проживання відпочиваючих повинна становити не менше як: 9 м² при одномісному розміщенні, 12 м² при двомісному та 16 м² при трьохмісному розміщенні.
<p>5.29 Курортно-рекреаційні установи, що розміщуються у межах курортних зон, слід, як правило, об'єднувати у комплекси, забезпечуючи єдине архітектурно-просторове вирішення.</p> <p>На території курортно-рекреаційних установ та їх комплексів слід передбачати розміщення майданчиків, склад і розміри земельних ділянок яких слід приймати за таблицею 5.6.</p> <p>Таблиця 5.6</p>		<p>8.5.10 Санаторно-курортні та рекреаційні заклади, розташовані у межах курортів, доцільно об'єднувати у комплекси, забезпечуючи єдине архітектурно-планувальне вирішення.</p> <p>На території санаторно-курортних та рекреаційних закладів та їх комплексів слід передбачати розміщення майданчиків, склад і розміри земельних ділянок яких слід приймати за табл. 8.8.</p> <p>Таблиця 8.8 - Склад і розміри земельних ділянок для розміщення майданчиків на</p>

Майданчики	Площа, м ² на одне місце
Для відпочинку, кліматолікування, тихих ігор і читання	2,0
Спортивні (для бадмінтону, волейболу, тенісу)	3,5
Літнього кінотеатру (кінолекторію)	0,9
Танцювальний	□,6

території санаторно-курортних та рекреаційних закладів	
Майданчики	Площа, м ² на одне місце
Для відпочинку, кліматолікування, тихих ігор і читання	2,0
Спортивні (для бадмінтону, волейболу, тенісу)	3,5
Літнього кінотеатру (кінолекторію)	0,9
Танцювальний	0,6

5.30 При проектуванні курортних зон слід формувати систему установ і центрів загальнокурортного обслуговування.
Для орієнтовних розрахунків кількість і місткість установ та підприємств загальнокурортного обслуговування на 1000 чоловік, що лікуються й відпочивають, приймати за додатком 6.2.

8.5.11 При плануванні території курортів слід формувати систему закладів і центрів спеціалізованого курортного обслуговування.
Для орієнтовних розрахунків кількість і місткість закладів та підприємств спеціалізованого курортного обслуговування на 1000 осіб, що лікуються й відпочивають, слід приймати згідно з Додатком Е.3.

5.31 У курортних зонах слід передбачати стоянки для легкових автомашин, кількість яких визначається відповідно до розрахункових показників кількості машино-місць на 100 відпочиваючих і обслуговуючого персоналу: для санаторіїв, будинків відпочинку, туристських баз і баз відпочинку підприємств - 3 - 5, курортних, туристських готелів та пансіонатів - 5 - 7.
У курортних зонах, що мають об'єкти туризму, слід передбачати стоянки для автобусів і легкових автомашин, які належать туристам, кількість яких визначається розрахунком, їх треба розміщувати з урахуванням забезпечення зручних підходів до об'єктів туристського огляду (але не далі 500 м від них), не порушуючи цілісного характеру історичного середовища.

8.5.12 На території курортів слід передбачати автостоянки для автомобілів, місткість яких визначається розрахунком. Кількість машино-місць на 100 відпочиваючих і обслуговуючого персоналу: для санаторіїв, будинків (пансіонатів) відпочинку – 15-20, готелів та туристичних закладів – 20-25.
Кількість місць для зберігання мопедів, велосипедів визначають розрахунком відповідно до завдання на проектування.
Якщо на території курортів є об'єкти туризму, то слід передбачати додаткові стоянки для автобусів і легкових автомашин та велосипедів, які належать туристам, кількість яких визначається розрахунком. Розміщення таких стоянок має забезпечувати зручні підходи до об'єктів туристичного огляду (але не далі 500 м від них), не порушуючи цілісного характеру історичного середовища.

8.6 Туристичні зони

8.6.1 У межах населених пунктів, а також на позаміських територіях за наявності визначних історико-архітектурних об'єктів культурної спадщини, природних ландшафтів і пам'яток природи слід створювати туристичні зони, які можуть включати підзони: екскурсійних природно-культурних об'єктів, закладів для розміщення туристів, центрів обслуговування, майданчиків для огляду об'єктів чи відпочинку, ділянок для аматорських занять, а також ландшафтно-маршрутних коридорів, що об'єднують складові туристичної території.

Туристичні зони рекомендується створювати на землях рекреаційного, історико-культурного, природно-заповідного та оздоровчого призначення.

8.6.2 До туристичних природно-культурних ресурсів належать об'єкти:

- археологічні – нерухомі об'єкти культурної спадщини;
- історичні – будинки, споруди, їх комплекси (ансамблі);
- об'єкти монументального мистецтва;
- об'єкти архітектури – окремі будівлі, архітектурні споруди;
- об'єкти містобудування – історично сформовані центри населених місць, площі, комплекси (ансамблі);
- об'єкти садово-паркового мистецтва та ландшафтні природні території;
- об'єкти науки і техніки;
- історико-культурні заповідники та музеї;
- об'єкти природно-заповідного фонду;
- інші визначні місця.

8.6.3 В залежності від особливостей природно-культурних ресурсів слід виділяти туристичні зони, що створюються на базі природно-заповідного фонду, об'єктів культурної спадщини та змішані.

За функціональними ознаками туристичні зони поділяються на:

- культурного туризму, що формується на базі архітектурно-містобудівних об'єктів культурної спадщини в історичних ареалах населених місць;

- пізнавального – на базі історико-архітектурних і ландшафтних об’єктів культурної спадщини, переважно на позаміських територіях;
- оздоровчого – на територіях курортів у приморських, гірських районах, лікувальних місцевостях;
- рекреаційного – на територіях зон тривалого та короткочасного відпочинку, позаміських ландшафтно-рекреаційних територіях;
- зеленого – на озеленених територіях населених пунктів та приміських зон;
- екологічного – на територіях об’єктів природно-заповідного фонду;
- сільського – на територіях сільських населених пунктів, сільськогосподарських угідь, фермерських господарств.

8.6.4 Основою створення зон культурного та пізнавального туризму є ареали концентрації об’єктів культурної спадщини. Площу цих територій доцільно встановлювати не менше ніж 1 тис. га.

Межі територій культурного та пізнавального туризму слід встановлювати згідно з максимальними радіусами переміщення екскурсантів протягом дня: пішохідні 12 км, велосипедні 60 км, водні 30 км, автомобільні 100 км.

8.6.5 У межах туристичних зон слід виділяти екскурсійні зони, якщо середня щільність об’єктів огляду на 1 тис. га становить, не менше: природних – 10 одиниць, об’єктів культурного туризму – 20, пізнавальних закладів – 5; а загальна площа ареалу об’єктів огляду становить не менше 100 га.

8.6.6 При формуванні екскурсійних зон слід враховувати, що об’єкт туризму включає саму територію та зону його комфортного зорового сприйняття.

Розміри зони комфортного зорового сприйняття мають визначатися за радіусами: у межах 2 висот об’єкта – для окремої пам’ятки, до 1,2 км – для комплексу пам’яток, до 2,5 км – для містобудівних ансамблів, до 5 км – для значних природних об’єктів.

8.6.7 В ареалах розміщення об’єктів культурної спадщини підлягають розрахунку показники допустимого антропогенного навантаження, які слід встановлювати шляхом визначення пропускної спроможності основних об’єктів огляду:

$$P_{\max} = P \times T / t_0,$$

де P_{\max} – максимальна пропускна спроможність пам’ятки протягом дня, осіб;

P – показник допустимої одночасної кількості екскурсантів, осіб;

T – час, відведений для екскурсій протягом дня, год.;

t_0 – час, необхідний для огляду об’єкта, год.

Оптимальна одночасна кількість відвідувачів для огляду архітектурно-містобудівного ансамблю становить 50-90 осіб; орієнтовний час огляду ансамблю становить – 1,5-2 год., його фрагменту – 15-25 хв., екскурсії протягом дня – 8 год.

8.6.8 Для розрахунку загальної кількості місць для спеціалізованих туристичних автобусів та індивідуальних транспортних засобів на автостоянках у межах пішохідної доступності від об’єктів огляду слід використовувати максимальний показник туристичного потоку (кількість екскурсантів за даними туристичних операторів, кількість проживаючих у закладах розміщення туристів, кількість відвідувачів краєзнавчих музеїв тощо), осіб/день, у пік туристичного сезону.

8.6.9 При формуванні туристичних зон у межах природно-заповідних об’єктів, згідно з режимами охорони необхідно виділяти такі підзони:

- відкриті для регульованої та стаціонарної рекреації і туризму (біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки та території без охоронного статусу);

- для екскурсійного огляду (парки-пам’ятки садового-паркового мистецтва, ботанічні сади, зоологічні сади та дендрологічні парки, частково – пам’ятки природи);

- закриті для туризму (природні заповідники, заповідні урочища, заказники, пам’ятки природи).

8.6.10 Розміри складових елементів туристичної зони, що формується на базі природно-заповідного фонду, слід приймати (m^2 на 1 туриста):

а) заклади розміщення туристів – згідно Додатку Е.4;

б) центри обслуговування – 10;

в) місця відпочинку – 1000;

г) угіддя для аматорських занять: рибальські – 1000, мисливські – 20 000,

ягідно-грибні – 10 000, лижні – 2000, водні – 1000.

8.6.11 Баланс функціональних елементів туристичної зони в межах природно-заповідних територій слід приймати відповідно до показників табл. 8.9.

Таблиця 8.9 - Питомі показники функціональних елементів туристичної зони в межах природно-заповідних територій

Територія	% від загальної площі
Закладів розміщення та центрів обслуговування	8-10
Озеленення та місць відпочинку	3-5
Стоянок транспортних засобів	2-3
Доріг	5-7
Ареалів об'єктів огляду, туристичних угідь	70-80

8.6.12 Для збереження природного ландшафту при організації туристичних зон та екскурсійних маршрутів слід враховувати показники допустимих рекреаційних навантажень відповідно до табл. 8.4.

Максимальна пропускна здатність пішохідних доріг та стежок на території туристичних зон повинна становити не більше, осіб/га: гравійних – 100, земляних – 75, трав'яних – 50.

Охорона і використання територій і об'єктів природно-заповідного фонду

9.33. Заповідний режим - це є комплекс науково обґрунтованих заходів, спрямованих на збереження і відновлювання унікальних і типових заповідних природно-територіальних комплексів, їх компонентів, а також окремих природних об'єктів.

9.34. Розмір і режим охоронних зон, який передбачає заборону будь-якої господарської діяльності, що негативно впливає на природні комплекси заповідних об'єктів, для державних заповідних урочищ і парків-пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення запроваджуються обласними Радами народних депутатів, охоронні зони державних парків-пам'яток - Міністерством охорони навколишнього природного середовища України.

9.35. Режим використання охоронних зон не допускає:

- дій, що змінюють гідрологічний режим земель;
- порушення ґрунтового покриву;
- будівництва будівель і споруд, доріг і трубопроводів, ліній електропередач та інших комунікацій;
- застосування хімічних засобів як добрив;
- прогону домашніх тварин і масового проїзду транспорту.

9.36. При улаштуванні охоронних зон об'єктів природно-заповідного фонду необхідно дотримуватись естетичних і екологічних вимог. При комплексному характері природної пам'ятки вимоги збереження екологічного і архітектурного середовища повинні враховуватися нарівні.

9.37. Для зменшення навантаження на природний ландшафт і його збереження необхідно:

всі об'єкти культурно-масового призначення, що мають відношення до природної пам'ятки, повинні бути розміщені в охоронній зоні; упорядкувати охоронну зону переважно у вигляді зеленого масиву, що охороняє ландшафт від зайвих антропогенних впливів; підбирати асортимент насаджень охоронної зони, який не суперечить насадженням заповідного об'єкта.

9.38. Розміри охоронних зон визначаються у відповідності з законодавством України і повинні погоджуватися у сталому порядку (див. додаток 3, табл. 2).

9.39. У відповідності з законодавством України до складу природно-заповідного фонду входять:

державні заповідники;

8.7 Природно-заповідні території

Сікора І.В.
експерт Фундації «Відкрите суспільство»

Додати після ...в залежності від природно-кліматичних та ландшафтних особливостей та відповідати вимогам чинного природоохоронного законодавства.

Відхилено. Збережено вихідну редакцію:

8.7.1 У межах населених пунктів, на приміських та позаміських територіях на землях природно-заповідного фонду та історико-культурного призначення слід передбачати організацію нових та збереження існуючих природних та штучно створених об'єктів – національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, ботанічних, дендрологічних та зоологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва та використовувати їх з рекреаційною та екскурсійною метою.

У межах регіонів та на транскордонних територіях слід формувати біосферні заповідники та міждержавні природно-заповідні об'єкти, які доцільно використовувати у туристичних цілях.

На території об'єктів природно-заповідного фонду таких, як природні заповідники, заказники та заповідні урочища, що особливо охороняються, забороняється здійснення рекреаційної діяльності.

Питома вага територій природно-заповідного фонду в межах регіонів, країни в цілому повинна становити від 5 до 20% площі території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, в залежності від природно-кліматичних та ландшафтних особливостей.

8.7.2 Національні природні парки створюються на територіях, що мають унікальні природні та історико-архітектурні комплекси та об'єкти. За основною функцією національні парки поділяються на природоохоронні (ландшафтні), рекреаційні (туристичні, історико-архітектурні); за значенням – на загальнодержавні та міжнародні; за місцезнаходженням – на міські, приміські та міжселищні.

Регіональні ландшафтні парки створюються на територіях з типовими природними та історико-культурними комплексами та об'єктами; вони можуть бути регіонального і місцевого значення, міськими та приміськими.

При створенні національних природних та регіональних ландшафтних парків слід враховувати географічні особливості приморських, гірських, степових територій. Залежно від розмірів природні та ландшафтні парки поділяються на малі – до 40 тис. га, середні – до 75 тис. га та великі – до 250 тис. га і більше.

8.7.3 При проектуванні територій національних природних і регіональних ландшафтних слід виділяти такі функціональні зони:

- заповідна, яка формується на основі природних заповідників, заказників, заповідних урочищ та пам'яток природи і повинна займати площу, що становить 20% і більше від території парку;
- регульованої рекреації, яку слід формувати для організації зон короткочасного відпочинку населення, обладнання туристичних велосипедних та пішохідних

біосферні заповідники;
 природні національні парки;
 регіональні ландшафтні парки;
 заказники;
 пам'ятки природи;
 ботанічні сади;
 дендрологічні і зоологічні парки;
 парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва;
 заповідні урочища.
 Порядок організації, використання і охорони територій і об'єктів природно-заповідного фонду визначається законодавствами України і Республіки Крим.

маршрутів і екологічних стежок; площа її повинна становити 35% і більше від території парку;
 - стаціонарної рекреації, на території якої слід створювати зони тривалого відпочинку (гірськоспортивні, водноспортивні), розташовувати курортно-рекреаційні заклади, облаштовувати місця для ночівлі туристів (хижі, білуачні зупинки), передбачати організацію рекреаційних комплексів з високим рівнем інженерного обладнання; площа цієї зони повинна становити 10% і більше від площі парку;
 - господарська, на території якої слід виділяти населенні пункти, виробничі, комунальні та інфраструктурні об'єкти, земельні ділянки інших власників та адміністративну її частину для забезпечення потреб парку; в залежності від природно-містобудівних умов ця зона може займати 15-35% території парку.
Примітка. Зони короткочасного та тривалого відпочинку, курортні та туристичні території ~~зони~~ у межах національних і регіональних парків слід проектувати за нормами, встановленими у розділах 8.3 – 8.6 цих норм.

8.7.4 При розрахунках рекреаційної ємності національних і регіональних парків слід використовувати показники максимально допустимого навантаження, які становлять:
 - на всій території парку – 1 особа на 5 га;
 - в зоні регульованої рекреації – 1 особа на 1 га;
 - в зоні стаціонарної рекреації – 50 осіб на 1 га.

Щільність дорожньої мережі для парку в цілому слід приймати 0,2 – 0,25 км/км², а для функціональних зон відповідно до показників табл. 8.10.

Таблиця 8.10 - Щільність дорожньої мережі в межах природно-заповідних територій

Зони	Щільність дорожньої мережі, км/км ²
Заповідна	0,01 - 0,03
Регульованої рекреації	2,0 - 3,0
Стаціонарної рекреації	3,0 - 5,0
Рекреаційних комплексів	8,0 - 0,0
Господарська	0,5 - 1,0
Ландшафтно-маршрутних коридорів	0,3 - 0,6

9.40. Пам'ятками природи заявляються унікальні або типові, цінні в науковому, культурно-пізнавальному і оздоровчому відношенні природні об'єкти (гаї, озера, ділянки долин і узбереж, визначні гори) і окремі об'єкти - рідкісні і опорні геологічні розкриття, еталонні ділянки родовищ корисних копалин, водоспади, печери, мінеральні джерела, мальовничі скелі, метеоритні кратери, окремі рідкісні або історично цінні дерева тощо, а також природні об'єкти штучного походження (парки, ділянки покинутих каналів, кар'єри, стави тощо), які не є пам'ятками історії і культури і не входять до складу єдиних природно-історичних пам'яток.
 9.41. При розробці містобудівної документації сільських поселень слід враховувати кожну пам'ятку природи, незалежно від розмірів і площі, яку вона займає.

8.7.1 У межах населених пунктів, на приміських та позаміських територіях на землях природно-заповідного фонду та історико-культурного призначення слід передбачати організацію нових та збереження існуючих природних та штучно створених об'єктів – національних природних парків, регіональних ландшафтних парків, ботанічних, дендрологічних та зоологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва та використовувати їх з рекреаційною та екскурсійною метою.

На території об'єктів природно-заповідного фонду таких, як природні заповідники, заказники, пам'ятки природи та заповідні урочища, що особливо охороняються, забороняється здійснення рекреаційної діяльності.

9.42. У відповідності з діючим законодавством державний ботанічний сад і дендрологічний парк повинні створюватися з метою збереження і збагачення різноманітних рослин в спеціальних умовах для ефективнішого культурного і господарського використання, а також для ведення науково-дослідницької роботи.

8.7.5 Ботанічні сади слід розміщувати на територіях, які мають сприятливі природні умови для вирощування, збереження та використання рідкісних і типових видів місцевої і світової флори, як у межах населених пунктів, так і на заміських та позаміських територіях.
 Мінімальні розміри площі території ботанічних садів та їх функціональних зон слід приймати з розрахунку: експозиційна зона – 100 м² на одного відвідувача; наукова зона – 75 м², адміністративно-господарська зона – 30 м² на одного працівника; площа заповідної зони не регламентується. На території ботанічного саду можлива організація рекреаційної зони, яка може займати 10-15 % його площі.

Кількість відвідувачів рекреаційної зони визначається, виходячи з розрахунку 150 м² на одну особу.

Примітка 1. Заповідна зона природного ландшафту може входити до складу експозиційної і наукової зони або бути відсутньою.

8.7.6 Дендрологічні парки розміщуються на територіях, які мають спеціально створені умови для збереження різноманітних видів дерев і чагарників та їх композицій. На території дендрологічних парків виділяються функціональні зони відповідно до вимог, встановлених для ботанічних садів.

		<p>Розміри площі території експозиційної та рекреаційної зон дендрологічного парку слід приймати від 65 до 80% з розрахунку орієнтовно 1000 м² на одного відвідувача.</p>
<p>9.43. Згідно з діючим законодавством України найбільш видатні об'єкти паркобудівництва взяті під охорону держави для використання в наукових, естетичних, природоохоронних і оздоровчих цілях. На території державних парків-пам'яток допускається проведення екскурсій і масового відпочинку населення, а також можуть проводитись наукові дослідження.</p> <p>9.44. З метою запобігання розвитку самосіву і на заміну вирубок догляду деревно-чагарникові насадження доцільно використовувати для озеленення сільських поселень, а територію парків-пам'яток розглядати як базу для підготовки посадкового матеріалу; можливе влаштування невеликих розсадників і оранжерей місцевого користування.</p> <p>9.45. Основою для здійснення заходів з охорони і використання державних парків-пам'яток є Закон "Про природно-заповідний фонд України" і проекти планувальної організації їх території. Проекти повинні розроблятися спеціалізованими проектними організаціями і затверджуватись у встановленому порядку.</p> <p>9.46. У відповідності з діючим законодавством державними заповідними урочищами заявляються лісові, степові, болотні або інші природні комплекси, що мають велике наукове, природоохоронне і естетичне значення.</p>		<p>8.7.8 Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва розташовуються як у межах населених пунктів так і на позаміських територіях. Можуть бути як самостійними архітектурно-ландшафтними об'єктами, так і складовими частинами ансамблів палаців-музеїв, старовинних садів, археологічних парків, містобудівних комплексів. На території парків-пам'яток садово-паркового мистецтва слід виділяти такі функціональні зони: (експозиційну, рекреаційну, наукову, адміністративно-господарську). В межах території парків-пам'яток доцільно створення альтернативних функціональних зон: культурно-історичної (заповідної), буферної (для організації рекреації й обслуговування) та охоронної (завширшки 150 м від зовнішньої межі парку).</p> <p>8.7.7 Зоологічні парки в залежності від їх основних функцій розподіляються на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - науково-дослідні; - демонстраційні; - пізнавально-освітні. <p>Територія зоологічних парків з відповідними умовами для збереження рідкісних експозиційних та місцевих видів тварин повинна становити в межах від 1 га і до 1000 га у межах міст та зон їх впливу.</p> <p>Мінімальні розміри площі території зоологічних парків та їх функціональних зон приймаються з розрахунку:</p> <ul style="list-style-type: none"> - експозиційна зона – 75 м² на одного відвідувача, - рекреаційна зона – 65 м² на одного відвідувача; - наукова – 30 м² на одного працівника, - адміністративно-господарська – 20 м² на одного працівника.

ДБН Б.2.4-1-94 Планування і забудова сільських поселень																																								
4. ЛАНДШАФТНО-РЕКРЕАЦІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ, ОЗЕЛЕНЕННЯ І БЛАГОУСТРІЙ Територіальна організація рекреації		8.3 Позаміські ландшафтні території																																						
<p>4.1. На території сільських Рад і сільських поселень необхідно передбачати систему озеленених територій та інших відкритих просторів, що можуть бути використані для тривалого і короточасного відпочинку населення. Зони тривалого відпочинку належить розміщувати за межами населених пунктів в найсприятливіших умовах.</p> <p>4.2. Розміщення зон відпочинку сільського населення належить передбачати відповідно до порядку використання рекреаційних земель на ландшафтно-рекреаційних територіях населених пунктів (внутрішньоселищні), території сільських Рад і в системах розселення (міжселищні)..</p>		<p>8.3.1 Позаміські ландшафтні території являють собою сукупність природних та природно-антропогенних ландшафтних комплексів, які знаходяться за межами населених пунктів (ліси, лісопарки, луки, прибережні та водні угіддя, рекреаційні, оздоровчі, природно-заповідні території тощо), і виконують екологічні, санітарно-гігієнічні та рекреаційно-оздоровчі функції; вони можуть бути багатофункціональними та спеціалізованими. Примітка. Основою формування позаміських ландшафтних територій є землі лісового фонду, а також землі рекреаційного, оздоровчого, природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення.</p> <p>8.3.2 Багатофункціональні позаміські ландшафтні території можуть складатися з:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) курортно-оздоровчих та рекреаційних територій (зони короточасного, тривалого та змішаного відпочинку); б) територій лісового фонду; в) територій дачних поселень, садівницьких товариств та їх об'єднань; г) територій унікальних природно-заповідних об'єктів (біосферні заповідники, національні природні та регіональні ландшафтні парки); д) територій зеленого, екологічного, сільського та етнографічного туризму (села-центри народних ремесел, етнічні осередки тощо). <p>8.3.3 Спеціалізовані позаміські ландшафтні території формуються на базі:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) територій природних парків (лісопарки, лукопарки, гідропарки, дендропарки, пейзажні парки); б) територій тематичних парків і заповідників (етнографічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, історико-культурні заповідники); в) територій спеціального призначення (санітарно-захисні і водоохоронні зони, захисне озеленення, оранжерейні господарства та розсадники тощо). 																																						
<p>4.3. Розрахункову кількість одночасних відвідувачів території парків, лісопарків, лісів, зелених зон належить приймати не більше, чол./га:</p> <table border="1" data-bbox="59 1108 997 1276"> <tr> <td>для парків зон відпочинку</td> <td>70</td> </tr> <tr> <td>для лісопарків (лугопарків, гідропарків)</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>для лісів</td> <td>1 - 3</td> </tr> </table> <p>ПРИМІТКА. При кількості одночасних відвідувачів 10 - 15 чол./га необхідно передбачати дорожньо-стежкову мережу для організації руху, а також ґрунтозахисні насадження, при кількості одночасних відвідувачів 50 чол./га і більше - заходи щодо перетворення лісового ландшафту на парковий.</p>	для парків зон відпочинку	70	для лісопарків (лугопарків, гідропарків)	10	для лісів	1 - 3	<p>Таращук Марина Володимирівна, еколог. Агеєва В.В. - незрозуміло занижені норми</p>	<p>Пропозицію враховано. Нова редакція: 8.3.4 При розрахунках місткості позаміських ландшафтно-рекреаційних територій слід використовувати показники максимально-допустимих рекреаційних навантажень згідно табл. 8.3.</p> <p>Таблиця 8.3 - Показники максимально допустимого рекреаційного навантаження</p> <table border="1" data-bbox="1706 1203 2873 1808"> <thead> <tr> <th>Територія</th> <th>Максимально допустима кількість осіб на 1га</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Ліси лісового фонду України</td><td>3</td></tr> <tr><td>Рекреаційно-оздоровчі ліси</td><td>4</td></tr> <tr><td>Лісопарки, пейзажні парки</td><td>20</td></tr> <tr><td>Лукопарки, гідропарки</td><td>50</td></tr> <tr><td>Приміські парки</td><td>50</td></tr> <tr><td>Національні природні парки</td><td>0,2</td></tr> <tr><td>Регіональні ландшафтні парки</td><td>0,5</td></tr> <tr><td>Дендрологічні парки</td><td>20</td></tr> <tr><td>Етнографічні парки</td><td>80</td></tr> <tr><td>Археологічні парки</td><td>60</td></tr> <tr><td>Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва</td><td>120</td></tr> <tr><td>Туристичні зони об'єктів культурної спадщини</td><td>100</td></tr> <tr><td>Зони зеленого, екологічного туризму</td><td>1</td></tr> <tr><td>Лісомисливські угіддя</td><td>1</td></tr> <tr><td>Бігові лижні траси, велотраси</td><td>10</td></tr> </tbody> </table>	Територія	Максимально допустима кількість осіб на 1га	Ліси лісового фонду України	3	Рекреаційно-оздоровчі ліси	4	Лісопарки, пейзажні парки	20	Лукопарки, гідропарки	50	Приміські парки	50	Національні природні парки	0,2	Регіональні ландшафтні парки	0,5	Дендрологічні парки	20	Етнографічні парки	80	Археологічні парки	60	Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	120	Туристичні зони об'єктів культурної спадщини	100	Зони зеленого, екологічного туризму	1	Лісомисливські угіддя	1	Бігові лижні траси, велотраси	10
для парків зон відпочинку	70																																							
для лісопарків (лугопарків, гідропарків)	10																																							
для лісів	1 - 3																																							
Територія	Максимально допустима кількість осіб на 1га																																							
Ліси лісового фонду України	3																																							
Рекреаційно-оздоровчі ліси	4																																							
Лісопарки, пейзажні парки	20																																							
Лукопарки, гідропарки	50																																							
Приміські парки	50																																							
Національні природні парки	0,2																																							
Регіональні ландшафтні парки	0,5																																							
Дендрологічні парки	20																																							
Етнографічні парки	80																																							
Археологічні парки	60																																							
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва	120																																							
Туристичні зони об'єктів культурної спадщини	100																																							
Зони зеленого, екологічного туризму	1																																							
Лісомисливські угіддя	1																																							
Бігові лижні траси, велотраси	10																																							
<p>4.4. На територіях з високим ступенем збереження природних ландшафтів, що мають естетичну і пізнавальну цінність, належить створювати національні природні парки. Архітектурно-просторова організація національних природних парків повинна передбачати використання їх території з науковими, культурно-освітніми і рекреаційними цілями з виділенням заповідно-рекреаційної, заповідної, рекреаційної і господарської зон.</p>		<p>8.3.5 Позаміські ландшафтно-рекреаційні об'єкти – парки та зони відпочинку різних типів слід створювати на базі існуючого лісового фонду та передбачати дорожньо-стежкову мережу, яка повинна займати: у приміських парках до 12%, лісопарках – до 7,5%, рекреаційних лісах – до 2,5% площі їх території. У межах дорожньо-стежкової мережі слід передбачати мережу велосипедних маршрутів з відповідними вказівниками. Довжина пішохідних підходів від зупинок та стоянок транспорту до окремих</p>																																						

		приміських ландшафтно-рекреаційних об'єктів масового відвідування не повинна перевищувати 500 м.
--	--	--

<p>4.5. Розміщення зон масового короткочасного відпочинку належить передбачати з урахуванням пішохідної доступності. Розміри територій зон відпочинку належить приймати із розрахунку 500 - 1000 кв. м на одного відвідувача. Площу ділянки зони масового короткочасного відпочинку належить приймати не менше 50 га. Зони відпочинку належить розміщувати на відстані не менше 500 м від санаторіїв, таборів відпочинку школярів, дошкільних санаторно-оздоровчих установ, садівницьких товариств, автомобільних доріг спільної мережі і залізниці, а від будинків відпочинку - не менше 300 м.</p>		<p>8.4.2 Розміри територій зон короткочасного відпочинку слід приймати з розрахунку 500-1000 м² на 1 відвідувача, у тому числі та частина, що інтенсивно використовується для активних видів відпочинку, повинна становити не менше 100 м² на 1 відвідувача.</p> <p>Відстані між зонами короткочасного відпочинку та ділянками автомобільних доріг загального користування і залізниць слід приймати не менше 500 м, між ділянками (майданчиками) активного відпочинку та ділянками курортно-рекреаційних закладів, садівницьких товариств – не менше 300 м.</p>																								
<p>4.6. Розміри території пляжів, що розміщують ся в курортних зонах і зонах відпочинку, належить приймати на одного відвідувача не менше, кв. м:</p> <table border="0" data-bbox="74 462 979 630"> <tr> <td>морських</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>річкових і озерних</td> <td>8</td> </tr> <tr> <td>морських, річкових і озерних (для дітей)</td> <td>4</td> </tr> </table> <p>Розміри річкових і озерних пляжів, що розміщуються на землях, придатних для сільськогосподарського використання, належить приймати із розрахунку 5 кв. м на одного відвідувача. Мінімальну протяжність берегової смуги пляжу на одного відвідувача належить приймати не менше, м:</p> <table border="0" data-bbox="74 819 979 934"> <tr> <td>для морських пляжів</td> <td>0,2</td> </tr> <tr> <td>річкових і озерних</td> <td>0,25</td> </tr> </table> <p>Розраховувати кількість одночасних відвідувачів на пляжах належить з урахуванням коефіцієнтів одночасного завантаження пляжів:</p> <table border="0" data-bbox="74 1050 979 1375"> <tr> <td>санаторіїв</td> <td>0,6 - 0,8</td> </tr> <tr> <td>установ відпочинку і туризму</td> <td>0,7 - 0,9</td> </tr> <tr> <td>таборів відпочинку школярів</td> <td>0,5 - 0,9</td> </tr> <tr> <td>спільного користування для місцевого населення</td> <td>0,2</td> </tr> <tr> <td>тих, щовідпочивають без путівок</td> <td>0,5</td> </tr> </table>	морських	5	річкових і озерних	8	морських, річкових і озерних (для дітей)	4	для морських пляжів	0,2	річкових і озерних	0,25	санаторіїв	0,6 - 0,8	установ відпочинку і туризму	0,7 - 0,9	таборів відпочинку школярів	0,5 - 0,9	спільного користування для місцевого населення	0,2	тих, щовідпочивають без путівок	0,5		<p>8.4.4 В межах прибережних смуг річок і озер слід передбачати організацію пляжів з розрахунку їх площі на одного відвідувача - не менше 8 м², для маломобільних осіб – не менше 10 м².</p> <p>Довжину берегової смуги річкових і озерних пляжів слід приймати не менше 0,25 м на одного відвідувача.</p> <p>Примітка. Розміри територій та довжину берегової смуги морських пляжів у зонах відпочинку необхідно приймати згідно п.8.5.6.</p> <p>8.4.5 На прилеглих до зони пляжів територіях та водних просторах слід створювати припляжну і акваторіальну зони. Для орієнтовних розрахунків площі території вказаних зон на одного відвідувача слід приймати: припляжної у прибережній захисній смузі малих і середніх річок та водойм – 10 м², великих річок, водосховищ та озер – 25 м²; акваторіальної – 5 м² (для купання).</p> <p>8.5.6 Мінімальні розміри території морських пляжів, які розташовані на території курортів, слід приймати на одного відвідувача:</p> <table border="0" data-bbox="1869 871 2344 955"> <tr> <td>а) для дорослих</td> <td>5 м²</td> </tr> <tr> <td>б) для дітей</td> <td>4 м²</td> </tr> </table> <p>Розміри території спеціалізованих лікувальних пляжів для маломобільних груп населення слід приймати з розрахунку 8-10 м² на одного відвідувача.</p> <p>Довжину берегової смуги морського пляжу на одного відвідувача слід приймати не менше 0,2 м.</p> <p>Кількість одночасних відвідувачів на пляжах слід розраховувати з використанням коефіцієнтів одноразового завантаження пляжів, який визначається як відношення тих, що знаходяться на пляжі до загальної кількості відпочиваючих.</p> <p>Для розрахунків слід застосовувати наступні коефіцієнти одноразового завантаження пляжів:</p> <p>пляжі санаторіїв бальнеогрязьових – 0,6, санаторіїв кліматичних – 0,8, готелів – 0,9, оздоровчих таборів – 1,0; пляжі загального користування для місцевого населення – 0,2, для неорганізованих відпочиваючих – 0,5.</p>	а) для дорослих	5 м ²	б) для дітей	4 м ²
морських	5																									
річкових і озерних	8																									
морських, річкових і озерних (для дітей)	4																									
для морських пляжів	0,2																									
річкових і озерних	0,25																									
санаторіїв	0,6 - 0,8																									
установ відпочинку і туризму	0,7 - 0,9																									
таборів відпочинку школярів	0,5 - 0,9																									
спільного користування для місцевого населення	0,2																									
тих, щовідпочивають без путівок	0,5																									
а) для дорослих	5 м ²																									
б) для дітей	4 м ²																									
<p>4.7. Зона короткочасного відпочинку на території сільських населених пунктів включає території лісопарків, що прилягають до них, парків, скверів, бульварів.</p> <p>Громадські центри сільських населених пунктів належить формувати у комплексі з зонами короткочасного відпочинку.</p>		<p>8.4.1 Зони відпочинку населення створюються переважно на землях рекреаційного призначення в межах міст (внутрішньоміські), приміських зон (приміські), у системах розселення (позаміські або міжселищні).</p>																								
<p>4.8. Парки культури та відпочинку формуються переважно у центральних селах сільських Рад і розраховуються на жителів даного села або групи сіл (за наявністю достатньої площі).</p>		<p>8.2.1 У населених пунктах слід визначати озеленені території, що належать до земель рекреаційного призначення і входять до складу єдиної мережі ландшафтно-рекреаційних територій. Ділянки озеленених територій треба встановлювати згідно з існуючими межами землекористувань, природних рубежів та транспортних магістралей.</p> <p>До озеленених територій загального користування населених пунктів відносяться багатофункціональні та спеціалізовані парки, сади, сквери, бульвари, міські лісопарки, озеленені ділянки набережних та пляжів, ботанічні сади та зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва та інші природні і штучно створені ландшафтні об'єкти.</p>																								
<p>4.9. Найменша величина площі парку чи загальноселищного саду повинна складати 2,0 га (без фізкультурно-спортивних споруд), скверу - 0,5 га. Під зелені насадження парку, саду чи скверу повинно відводиться не менше 70 % території (без фізкультурно-спортивних споруд).</p>		<p>8.2.5 При проектуванні парків, садів, скверів і бульварів слід передбачати максимальне збереження ділянок існуючих зелених насаджень та водойм та враховувати вимоги [57]. При цьому мінімальну площу озеленених територій слід приймати: парків – 2га, скверів – 0,05га, садів – 1,5га.</p>																								

<p>4.10. В умовах реконструкції сільських населених пунктів, завершення забудови і благоустрою їх громадських центрів необхідно передбачати улаштування окремих скверів або парку у складі культурного комплексу на території громадського центру.</p>																												
<p>Система озеленення поселень</p>																												
<p>4.11. Зелені насадження на території сільських Рад і населених пунктів підрозділяються на такі категорії: спільного користування (на території парку, скверу, бульварів); обмеженого користування (на територіях безсадибної житлової забудови, виробничої зони, ділянок установ громадського призначення, приквартирних і присадибних ділянок); спеціального призначення (санітарно-захисні, в тому числі шумо-, вітро- і снігозахисні, протиерозійні, меліоративні).</p>		<p>8.1.2 При формуванні мережі ландшафтно-рекреаційних територій населених пунктів слід виділяти: -території загального користування (ділянки садово-паркового будівництва – парки, сади, сквери, бульвари; лісопарки; частково об'єкти природно-заповідного фонду); -території обмеженого користування (ділянки житлової забудови, об'єктів громадського обслуговування, культурної спадщини, виробництва); -території спеціального призначення (охоронювані природні території, озеленення санітарно-захисних та охоронних зон, вздовж пішохідно-транспортних мереж, коридорів, сільськогосподарських та інших територій) згідно з Додатком Д.</p>																										
<p>4.12. Норма площі зелених насаджень спільного користування на одного сільського жителя складає, кв. м:</p> <table border="1" data-bbox="59 609 979 840"> <tr> <td>для північного і західного регіонів України</td> <td>12</td> </tr> <tr> <td>для Лісостепової зони</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>для Степової зони</td> <td>14</td> </tr> <tr> <td>для Південного берега Криму</td> <td>17*</td> </tr> </table> <p>* Містобудівне районування слід приймати у відповідності з ДБН 360-92*. ПРИМІТКИ: 1. Для сіл, що прилягають до лісових масивів, площу зелених насаджень спільного користування належать зменшувати до 5 - 6 кв. м на одного жителя. 2. При визначенні площі зелених насаджень спільного користування враховується тільки площа зелених насаджень парків і скверів; при цьому не враховуються величини площ дзеркала водоймищ, смуги пляжу, ділянок установ і підприємств обслуговування (крім зелених насаджень культурно-освітніх установ). 3. Площі зелених смуг на вулицях, проїздах і майданчиках до складу зелених насаджень спільного користування не включаються.</p>	для північного і західного регіонів України	12	для Лісостепової зони	13	для Степової зони	14	для Південного берега Криму	17*		<p>Включено у Таблицю 8.1.</p>																		
для північного і західного регіонів України	12																											
для Лісостепової зони	13																											
для Степової зони	14																											
для Південного берега Криму	17*																											
<p>4.13. Відстань від будинків і споруд до дерев і чагарників належить приймати за табл. 4.1. Таблиця 4.1</p> <table border="1" data-bbox="59 1428 979 2016"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Споруди</th> <th colspan="2">Відстань до осі, м</th> </tr> <tr> <th>стовбура дерева</th> <th>чагарника</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Від зовнішніх стін будівель та споруд, меж сусідніх ділянок</td> <td>5,0</td> <td>1,5</td> </tr> <tr> <td>Від краю тротуарів і садових доріжок</td> <td>0,7</td> <td>0,5</td> </tr> <tr> <td>Від бровки земляного полотна доріг</td> <td>5,0</td> <td>4,0</td> </tr> <tr> <td>Від щогл і опор освітлювальної мережі</td> <td>4,0</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Від підшви схилів, терас та ін.</td> <td>1,0</td> <td>0,5</td> </tr> <tr> <td>Від підшви або внутрішньої грані підірних стінок</td> <td>3,0</td> <td>1,0</td> </tr> <tr> <td>Від підземних мереж:</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Споруди	Відстань до осі, м		стовбура дерева	чагарника	Від зовнішніх стін будівель та споруд, меж сусідніх ділянок	5,0	1,5	Від краю тротуарів і садових доріжок	0,7	0,5	Від бровки земляного полотна доріг	5,0	4,0	Від щогл і опор освітлювальної мережі	4,0	-	Від підшви схилів, терас та ін.	1,0	0,5	Від підшви або внутрішньої грані підірних стінок	3,0	1,0	Від підземних мереж:				<p>Нормується у ДБН Б.2.2-5:2011 «БЛАГОУСТРІЙ ТЕРИТОРІЙ»</p>
Споруди		Відстань до осі, м																										
	стовбура дерева	чагарника																										
Від зовнішніх стін будівель та споруд, меж сусідніх ділянок	5,0	1,5																										
Від краю тротуарів і садових доріжок	0,7	0,5																										
Від бровки земляного полотна доріг	5,0	4,0																										
Від щогл і опор освітлювальної мережі	4,0	-																										
Від підшви схилів, терас та ін.	1,0	0,5																										
Від підшви або внутрішньої грані підірних стінок	3,0	1,0																										
Від підземних мереж:																												

газопроводу, каналізації	1,5	-
теплопроводів (від стінок каналу) і трубопроводів теплових мереж з безканальною прокладкою	2,0	1,0
водопроводів, дренажів	2,0	-
силових кабелів і кабелів зв'язку	2,0	0,7

ПРИМІТКА. Наведені нормативи стосуються дерев з діаметром крони не більше 5 м і повинні бути відповідно збільшені для дерев з кроною більшого діаметра, при цьому дерева не повинні заважати проїзду і роботі пожежних автомобілів.

<p>4.14. Бульвари слід передбачати поза транспортними магістралями у напрямку масових потоків пішохідного руху. Ширина бульварів з однією поздовжньою пішохідною доріжкою приймається не менше 10 м. Зелені насадження на вулицях, дорогах і майданах населених пунктів повинні забезпечувати захист населення від шуму, пилу, вітрів, відпрацьованих автомобільних газів та надмірної інсоляції, а також безпеку руху транспорту і пішоходів.</p>		<p>8.2.5 При проектуванні парків, садів, скверів і бульварів слід передбачати максимальне збереження ділянок існуючих зелених насаджень та водойм та враховувати вимоги [57]. При цьому мінімальну площу озеленених територій слід приймати: парків – 2га, скверів – 0,05га, садів – 1,5га.</p> <p>Мінімальну ширину бульварів з однією пішохідною алеєю слід передбачати, при розміщенні: між проїзними частинами – 18м, між проїзною частиною та забудовою – 10м.</p> <p>Ширину пішохідних доріжок слід приймати кратною 0,75 м (ширина смуги руху однієї людини).</p>																						
<p>4.15. Для озеленення вулиць вживаються такі способи посадок: однорядкова посадка дерев в ямках на тротуарі (через неможливість влаштування газонових смуг на вузькому тротуарі або при наявності підземних комунікацій під газоною смугою); рядкова посадка дерев на газонових смугах уздовж проїзної частини вулиць з чергуванням чагарників; бульвари з рядковою посадкою дерев і чагарників; ділянки і смуги газонів, квітників, окремих груп дерев і чагарників.</p>		<p>Пункти 4.15- 4.21 Нормуються у ДБН Б.2.2-5:2011 «БЛАГОУСТРІЙ ТЕРИТОРІЙ»</p>																						
<p>4.16. Озеленення майданів здійснюється у вигляді газонів, сумісних рядкових посадок дерев з груповими або рядковими посадками чагарників. Відстань між осями стовбурів дерев з рядковою посадкою повинна бути не менше 5 м. При посадці саджанців дерев, що повільно ростуть, відстань між деревами може бути зменшена з урахуванням наступного розріджування.</p>																								
<p>4.17. Ширину смуг зелених насаджень належить приймати не менше вказаної у табл. 4.2.</p> <p>Таблиця 4.2 (рекомендована)</p> <table border="1" data-bbox="71 905 988 1606"> <thead> <tr> <th>Смуги</th> <th>Найменша ширина смуги, м</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="2">Газон з рядковою посадкою дерев або дерев в одному рядку з чагарниками</td> </tr> <tr> <td>однорядкова посадка</td> <td>2,0</td> </tr> <tr> <td>дворядкова посадка</td> <td>5,0</td> </tr> <tr> <td colspan="2">Газон з однорядковою посадкою чагарників</td> </tr> <tr> <td>високих (більше 18 м)</td> <td>1,2</td> </tr> <tr> <td>середнього розміру (від 1,2 до 1,8 м)</td> <td>1,0</td> </tr> <tr> <td>низьких (до 1,2 м)</td> <td>0,8</td> </tr> <tr> <td>Газон з груповою або куртиною посадкою дерев</td> <td>4,5</td> </tr> <tr> <td>Газон з груповою або куртиною посадкою чагарників</td> <td>3,0</td> </tr> <tr> <td>Газон</td> <td>1,0</td> </tr> </tbody> </table> <p>ПРИМІТКА. При багаторядковій посадці чагарників зазначену ширину смуги належить збільшити на 40 - 50 % для кожного додаткового рядка посадки.</p>	Смуги	Найменша ширина смуги, м	Газон з рядковою посадкою дерев або дерев в одному рядку з чагарниками		однорядкова посадка	2,0	дворядкова посадка	5,0	Газон з однорядковою посадкою чагарників		високих (більше 18 м)	1,2	середнього розміру (від 1,2 до 1,8 м)	1,0	низьких (до 1,2 м)	0,8	Газон з груповою або куртиною посадкою дерев	4,5	Газон з груповою або куртиною посадкою чагарників	3,0	Газон	1,0		
Смуги	Найменша ширина смуги, м																							
Газон з рядковою посадкою дерев або дерев в одному рядку з чагарниками																								
однорядкова посадка	2,0																							
дворядкова посадка	5,0																							
Газон з однорядковою посадкою чагарників																								
високих (більше 18 м)	1,2																							
середнього розміру (від 1,2 до 1,8 м)	1,0																							
низьких (до 1,2 м)	0,8																							
Газон з груповою або куртиною посадкою дерев	4,5																							
Газон з груповою або куртиною посадкою чагарників	3,0																							
Газон	1,0																							
<p>4.18. На території санітарно-захисної зони завширшки 100 м і більше з боку сельбищної території належить передбачати смугу деревно-чагарникових насаджень завширшки не менше 50 м, а з шириною зони до 100 м - не менше 20 м.</p>																								
<p>4.19. Вздовж межі території виробничої зони, а також для ізоляції окремих виробничих комплексів один від одного належить передбачати влаштування зелених смуг завширшки не менше 5 м.</p>																								
<p>4.20. Зелені насадження для захисту водозабірних споруд з підземних джерел необхідно розміщувати на межі першого поясу зони санітарної охорони на відстані не менше 30 м від підземного джерела і</p>																								

водозабірних споруд.		
4.21. Шумозахисні зелені насадження слід передбачати у вигляді смуг як з боку джерела шуму, так і з боку об'єктів, що захищаються від шуму (у комплексі з іншими заходами).		
Благоустрій сільських населених пунктів		Пункти 4.22-4.35 нормуються у ДБН Б.2.2-5:2011 «БЛАГОУСТРІЙ ТЕРИТОРІЙ»
4.22. Зовнішній благоустрій - це комплекс заходів з ландшафтної, архітектурно-просторової та естетичної організації території населеного пункту, що забезпечують комфортні умови для праці, побуту й відпочинку жителів. Вони включають в себе вирішення та розміщення малих архітектурних форм, формування системи зелених насаджень (у тому числі декоративне озеленення й квіткове оформлення, геопластику рельєфу - брукування майданів і майданчиків, улаштування підпірних стінок, сходів, пандусів, створення штучного рельєфу) та ін.		
4.23. Розміщення всіх елементів візуально-просторової інформації повинно бути підпорядковане об'ємно-просторовому вирішенню забудови з урахуванням масштабності й архітектурно-художньої композиції та здійснюватися за межами червоних ліній або бокової видимості вулиці. Перед фасадами стендів улаштовується оглядовий майданчик завширшки до 5.		
4.24. Місця відпочинку для відвідувачів громадських закладів передбачаються на рекреаційних майданчиках перед входами в будівлю або у сквері, що розміщується в межах головної площі. Орієнтовний розмір майданчиків відпочинку - 30 - 50 кв. м.		
4.25. Загальна площа брукування (плити, асфальт) у громадському центрі не повинна перевищувати 1,1 кв. м на одного жителя, включаючи розподільні майданчики із твердим покриттям перед входами до громадських будівель і виходами з них. Ці майданчики влаштовуються з розрахунку 0,15 - 0,3 кв. м на одного відвідувача.		
4.26. Господарські подвір'я передбачені при Будинку культури (клубі), торговому комплексі, готелі, школі, комбінаті побутового обслуговування, гуртожитку. На них улаштовуються спеціальні майданчики з контейнерами для сміття і навісом від дощу. Господарські подвір'я повинні мати тверде покриття з мінімальним ухилом 4 - 5 % для скиду води та розворотний майданчик для транспорту.		
4.27. Зовнішній благоустрій ділянок садибної забудови включає у себе влаштування огорож, проїздів, доріжок, майданчиків відпочинку, дитячих і господарських майданчиків, декоративне озеленення та квіткове оформлення. Воно здійснюється господарями садиб у відповідності із загальними архітектурно-планувальними й санітарно-гігієнічними вимогами.		
4.28. Майданчики для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку проектується із розрахунку 0,5 - 0,6 кв. м на одного жителя. Майданчики для активного відпочинку дітей середнього та старшого шкільного віку проектується із розрахунку не менше 0,8 - 1,2 кв. м на одного жителя. Розміри майданчиків для відпочинку дорослих і для настільних ігор приймаються із розрахунку не менше 0,05 кв. м на одного жителя, але всього не більше 100 кв. м. Вони обладнуються лавками, столами, альтанками, перголами, світильниками, урнами.		
4.29. У внутрішньоквартальному просторі секційної житлової забудови слід влаштовувати господарські майданчики різного призначення не далі ніж за 100 м від найвіддаленішого входу до житлового будинку. До майданчиків для сміттєзбірників передбачають під'їзди завширшки 3 - 5 м з розворотним майданчиком для транспорту. Розмір господарських майданчиків різного призначення приймають (в		

<p>кв. м на 1000 жителів) не менше:</p> <p>30 для сміттєзбірників або у межах 15 - 20 кв. м;</p> <p>100 для чищення меблів, одягу, килимів та ін. або в межах 10 - 20 кв. м;</p> <p>150 для сушіння білизни, або в межах 20 - 80 кв. м.</p> <p>Допускається суміщення майданчиків для чищення одягу й килимів з майданчиками для сміттєзбірників.</p> <p>Майданчики повинні мати тверде покриття. Майданчики для відпочинку і для заняття спортом не допускається розміщувати поряд із господарськими.</p>		
<p>4.30. При в'їзді в сільський населений пункт встановлюється дорожній знак із назвою цього населеного пункту.</p> <p>В'їзний знак встановлюється на відстані не менше 3 м від краю обочини дороги на розширенні або за кюветом на придорожній смузі. При установці декоративного знаку влаштовується майданчик розміром 10 x 15 кв. м із плиточним брукуванням, лавками та квітником.</p> <p>На підходах до майданчика влаштовуються перехідно-швидкісні смуги для розгону й гальмування автотранспорту, а також спеціальний майданчик для короткочасної зупинки транспорту.</p>		
<p>4.31. На автобусних зупинках у сільських населених пунктах споруджуються автопавільйони напівзакритого типу з майданчиком для відпочинку площею не менше 30 - 40 кв. м, на якому розміщуються 2 - 3 лавки, урна для сміття, декоративна ваза, криниця або фонтанчик для пиття.</p> <p>Якщо автобусна зупинка розташована за межами населеного пункту, то її обладнують надвірним туалетом, який розміщують із підвітряного боку не ближче 15 м від автопавільйону та відокремлюють від нього смугою зелених насаджень.</p>		
<p>4.32. Для попередження раптового виходу дітей на проїзну частину вулиць перед ділянками дитячих закладів слід передбачати огорожі заввишки до 1 м. Конструкція огорожі приймається відповідно з ГОСТ (на проектування огорож).</p>		
<p>4.33. Велодоріжки з покриттям тротуарного типу передбачаються для одностороннього руху зі смугами зелених насаджень або смугами безпеки завширшки не менше 0,8 м.</p>		
<p>4.34. Під'їзди до будинків проектується завширшки не менше 3,5 м. Звичайно вони суміщуються із тротуарами.</p> <p>Біля торгових і побутових будівель повинні влаштовуватись майданчики розміром не менше 12 x 5,5 м.</p>		
<p>4.35. Водорозбірні колонки і криниці розміщуються вздовж житлових вулиць через кожні 200 м із відступом від червоної лінії на 2,5 - 3 м на майданчиках розміром 2,5 x 3 м із твердим покриттям та ухилом не більше 4 - 5 %.</p>		